

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra kulturních a náboženských studií

PŘÍMLUVNÁ MODLITBA

(Teologická východiska jejího uskutečňování v modlitebních skupinách)

Bakalářská práce

Autor: Šárka Kostecká

Studijní program: B 7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Náboženská výchova

Vedoucí práce: Mgr. Jan Hojda, Th.D.

Zadání bakalářské práce

Autor: Šárka Kostecká

Studium: P13588

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Náboženská výchova

Název bakalářské práce: **Přímluvná modlitba - teologická východiska jejího uskutečňování v modlitebních skupinách**

Název bakalářské práce AJ: Intercessory Prayer - theological basis for their implementation in prayer groups

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce se zabývá teologickým vymezením přímluvné modlitby a snaží se tak poskytnout východiska pro praxi jejího uskutečňování v modlitebních skupinách. Práce nejprve sleduje starozákonní i novozákonní východiska tématu a poté reflektuje christologické, trinitární a ekleziální aspekty problematiky. Na jejich základě nakonec nabízí podněty pro praxi modlitebních skupin.

Písmo svaté Starého a Nového zákona Katechismus katolické církve. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. Slovník biblické teologie ŠPIDLÍK, Tomáš. Spiritualita křesťanského Východu II. Modlitba. Refugium Velehrad-Roma, 1999. DUKA, Dominik. Škola vnitřní modlitby. Brno: Nakladatelství Petrof, 1990. LACHMANOVÁ, Kateřina. Síla přímluvné modlitby. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007. LACHMANOVÁ, Kateřina. Terezie z Lisieux a Silván z Athosu. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. SCHÖNBORN, Christoph. Cesty modlitby. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002.

Garantující pracoviště: Katedra kulturních a náboženských studií,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Jan Hojda, Th.D.

Oponent: ThLic. David Bouma, Th.D.

Datum zadání závěrečné práce: 25.11.2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením Mgr. Jana Hojdy Th.D. samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 27. 6. 2017

.....

Šárka Kostecká

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Janu Hojdovi Th.D. za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování této práce.

Anotace

KOSTELECKÁ, Šárka. *Přímluvná modlitba*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2017. 43 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se zabývá teologickým vymezením přímluvné modlitby. Nejprve sleduje starozákonní i novozákonní východiska, poté se obrací na tradici církve a magisterium. Následně reflektuje christologické, trinitární a ekleziální aspekty problematiky. Na jejich základě nabízí podněty pro praxi jejího uskutečňování v modlitebních skupinách.

Klíčová slova: Modlitba, přímluva, společenství církve

Annotation

KOSTELECKÁ, Šárka. *Bachelor Degree Thesis*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2017. 43 pp. Bachelor Degree Thesis.

This work deals with the theological definition of intercessory prayer. First it follows the Old Testaments and the New Testaments resources, than it turns to the tradition of the Church and to Magisterium. Next it reflects Christological, Trinitarian and Ecclesial aspects of this topic. Based on the above this work offers suggestions for intercessory prayer practice in prayer groups.

Keywords: Prayer, Intercession, Church community

OBSAH

1. ÚVOD	9
2. MODLITBA	10
2.1. DEFINICE MODLITBY A JEJÍ PODSTATA	10
2.2. RŮZNÉ FORMY A ZPŮSOBY MODLITBY	13
2.3. PŘÍMLUVNÁ MODLITBA VE SVĚTLE PRAMENŮ.....	13
2.3.1. Přímluvná modlitba ve SZ.....	14
2.3.2. Přímluvná modlitba v NZ.....	18
2.3.3. Přímluvná modlitba v tradici církve	23
2.3.4. Magisterium a přímluvná modlitba	25
2.4. UKOTVENÍ PŘÍMLUVNÉ MODLITBY V SYSTEMATICKÉ TEOLOGII	26
2.4.1. Christologický aspekt přímluvné modlitby	26
2.4.2. Trinitární aspekt přímluvné modlitby.....	27
2.4.3. Ekleziální aspekt přímluvné modlitby.....	28
2.5. PRAKTICKÉ ASPEKTY PŘÍMLUVNÉ MODLITBY	31
2.5.1. Pravidla uskutečňování přímluvné modlitby.....	31
2.5.2. Překážky a duchovní boj v přímluvné modlitbě.....	34
2.5.3. Modlitební společenství v církvi – příklad z praxe	38
3. ZÁVĚR.....	41

Seznam použitých zkratek

KKC Katechismu katolické církve

NZ Nový zákon

SZ Starý zákon

Knihy Nového zákona:

1K První list Korintským

1Pt První list Petřův

1Tim První list Timoteovi

Ef Efezským

J Evangelium podle Jana

Lk Evangelium podle Lukáše

Mt Evangelium podle Matouše

Řím Římanům

Sk Skutky apoštolů

Zj Zjevení Janovo

Žd Židům

Knihy Starého zákona:

1Král První Královská

Dt Deuteronomium

Ex Exodus

Gn Genesis

Iz Izajáš

Neh Kniha Nehemjášova

Pl Pláč

Ž Žalm

1. ÚVOD

Téma své bakalářské práce jsem si zvolila na základě zkušenosti mé konverze v modlitebním charismatickém společenství Koinonie Jana Křtitele v Liticích u Plzně, o které se zmíním v závěru práce. Proto se chci věnovat přímluvné modlitbě a postihnout její teologická východiska, která by se pak mohla prakticky využít v modlitebních skupinách ve farnosti.

Přímluvnou modlitbu považuji za neopomenutelně důležitou součást života církve. Práce bude hledat teologické opodstatnění přímluvné modlitby, které je vymezeno Kristovým životem a posláním v jeho modlitbě. Zároveň bude hledat odpověď, proč by měla být přímluvná modlitba ve větší míře standardní součástí pastorační práce.

Jak budeme postupovat a jakou metodu zvolíme? Nejprve definujeme modlitbu, vyjasníme její podstatu a její členění. Potom spásně-dějinnou metodou popíšu, jak se jeví téma v Písmu svatém, v tradici církve a v magisteriu. Chci postihnout základní východiska pro pastorační práci, a proto budu hledat jen základní rysy dle standardní literatury. Nepůjde zde o postihnout celou šíři problematiky přímluvné modlitby, jen jejich několik rysů starozákonních praxí. Z toho důvodu budu čerpat i z katechetických promluv Benedikta XVI., který některé rysy přímluvné modlitby Starého zákona vhodným způsobem přibližuje a rozvádí. Nepůjde zde tedy o studii o přímluvné modlitbě.

Poté se budu snažit o ukotvení přímluvné modlitby v systematické teologii. Poukázat na její tři aspekty: christologický, trinitární a ekleziální. Nakonec poukáži na praktické aspekty - pravidla uskutečňování v modlitebních skupinách.

2. MODLITBA

2.1. DEFINICE MODLITBY A JEJÍ PODSTATA

Existuje veliké množství definic modlitby. Vypovídají o bohatosti zkušenosti modlitby a tu jde jen obtížně definicí pojmout. Každá definice přibližuje určitou zkušenost, která je pro každého nějak více či méně vlastní.

Tomáš Špidlík s odkazem na spiritualitu křesťanského východu, o modlitbě zmiňuje, že křesťanská modlitba je „dýcháním“ naší zbožštěné přirozenosti. Definice mohou být jen přibližné, založené na lidské zkušenosti. Její hluboká podstata a možnost se ukáže tomu, kdo vejde do této svatyně. A tak definice jsou plody zkušenosti s modlitbou.¹

Romano Guardini říká o modlitbě, že v její podstatě jde o nejnvtirnější oblast křesťanského života. Je to niterný vztah naší duše k Bohu. Proto je tak obtížné definovat modlitbu, protože každý člověk definuje svůj vztah k Bohu jinak. Proto tolik definicí, které se snaží zachytit podstatu toho nejnvtirnějšího a nejnvtirnějšího v křesťanském životě a to z různých úhlů pohledů.²

Jan Klimak, který je uznávaný mistr „definicí“ duchovních skutečností o modlitbě píše: *„Co do své přirozené povahy je modlitba rozhovor, a spojení člověka s Bohem a co do účinnosti je to zachovávání světa a jeho usmiřování s Bohem, matka a zároveň dcera slz, smírná oběť za hříchy, most klenoucí se nad pokušeními, hráz proti pronásledování, uhášení válek, dílo andělů, potrava všech bytostí netělesných, budoucí radost, činnost nikdy nekončící, zdroj milostí, dodavatel charismat, neviditelný pokrok, pokrm duše, osvícení ducha, sekýra stínající zoufalství, důkaz, že máme naději, vyhánění smutku, bohatství mnichů, poklad hesychastů, zmenšování zlosti, zrcadlo pokroku, projev ctností naší míry, test stavu naší duše, zjevování věcí budoucích, Jisté oznamování slávy. Pro toho, kdo se opravdu modlí, je modlitba sídlem spravedlnosti, soudní síní a Pánovým soudem před soudem budoucím“³*

Tomáš Špidlík také uvádí ve své studii o modlitbě definici o „povznesení mysli k Bohu“, kterou převzal Evagrius. Ten toto povznesení k Bohu chápe jako výstup na horu. „Duchovní horou“ je zde míněno poznání Svaté Trojice a přístup na vrchol je nsnadný. Jde o povznesení se k Bohu Otci a stává se rozhovorem. Jde však o něco hlubšího než jen slova,

¹ Srov. ŠPIDLÍK Tomáš, *Spiritualita křesťanského Východu – Modlitba*. Velehrad – Roma s.r.o.: Refugium, 1999, s. 52. ISBN 80-86045-33-1

² Srov. GUARDINI Romano, *O modlitbě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006, s. 10.

³ ŠPIDLÍK Tomáš, *Spiritualita křesťanského Východu – Modlitba*. Velehrad – Roma s.r.o.: Refugium, 1999, s. 53. ISBN 80-86045-33-1

jde o slova vnitřní, je to spojení, pravidelné společenství, vytrvalé navštěvování. Je to pohyb k Bohu skrze Syna v Duchu svatém.⁴

V biblickém slovníku Adolfa Novotného se o modlitbě píše jako o nejrozšířenějším způsobu náboženského života, ve kterém se stýká člověk s Bohem. Je to výraz osobní důvěry člověka, jako bytosti závislé, omezené, nedokonalé k dokonalé, absolutní, spravedlivé, dobrotivé a svaté bytosti Boží. Modlitba je uvědomění si, že obecnství s Bohem je možné, že člověka pokořuje i povznáší, vnitřně obohacuje a vyzbrojuje k životu víry a činu. Je měřítkem náboženského života. Modlitba je především vzýváním Boha. Jejím obsahem je prosba Bohu a oslava Boha. Modlitba je uvědomělé spojení s Bohem, kde se nejen mechanicky opakují slova, ale je nutná vroucí účast vůle a citu (srdce).⁵

Člověk je veden k popsání modlitby vlastní zkušeností a tak se setkáváme s různými snahami o popis, co je vlastně modlitba. Tady je několik příkladů, které jsou uváděny na www.modlitba.cz, oddíl věnovaný křesťanské modlitbě:

Modlitba je povznesení mysli k Bohu, k jeho chvále, pro hlubší poznání Boha, k přednesení proseb. Je to také povznesení srdce k Bohu, kdy srdce označuje celého člověka. Je to tedy obrácení celého člověka k Bohu, jehož celou svou bytostí uznává a miluje.

Modlitba je rozhovor s Bohem. Sv. Terezie od Ježíše popisuje tento rozhovor jako důvěrný a stále se opakující rozhovor s tím, o němž vím, že mě miluje (srov. Život 8,5).

Modlitba je setkání s Bohem. Sv. Terezie od Ježíše toto setkání popisuje jako přátelské (srov. Život 8,5). Jeho základem je nalezení Boží lásky ke mně a láska, která přitahuje k němu. Setkání dvou milujících se mají různé formy a v tomto setkání nejsou slova ta nejdůležitější. Nejcennější je zde mlčenlivá přítomnost.

Modlitba je hledání a nacházení Boha. Člověk hledá, co je pro něho nejdůležitější a pokud se něco stane nejdůležitějším, hledá vytrvale, až to nalezne. Správné hledání je už částečně nacházením, protože si člověk uvědomuje něco důležitého. Kdo hledá Boha, nalezne ho (srov. Mt 7,8). Zpočátku je modlitba hledáním, později Bůh stále častěji dovoluje, aby byl nalezen. Modlitba mystického období je spíše nacházením a zakoušením Boha.

Modlitba je touha vlastnit Boha. Člověk nacházející svůj smysl života v Bohu, touží Boha vlastnit v plnosti. Poznal a ví, že ho modlitba k Bohu přibližuje a spojuje s ním.

⁴ Srov. ŠPIDLÍK Tomáš, *Spiritualita křesťanského Východu – Modlitba*. Velehrad – Roma s.r.o.: Refugium, 1999, s. 53-54. ISBN 80-86045-33-1

⁵ Srov. NOVOTNÝ Adolf, *Biblický slovník*. Praha: Česká biblická společnost, 1992, s. 441. ISBN 80-900881-1-2

Modlitba je nejdůležitější činnost. Pro člověka, který v Boha uvěřil a našel své povolání k účasti na jeho životě, je modlitba tou nejdůležitější činností, protože uvádí člověka ve svých různých druzích a rozměrech do Božího života.

Modlitba je synovská prosba. Člověk přichází k Bohu, svému Otci, s důvěrou dítěte a svěřuje se jeho dobrotě a milosrdenství. Otec je vždy připraven dávat dobré dary.

Modlitba je akt srdce. Je to vydání svého srdce Bohu, podpořené úkony lásky: věrností, vytrvalostí, obětavou láskou. Především je chválou Boha díkůvzdáním.

Modlitba je „branou do hradu“. Sv. Terezie popisuje duchovní život v knize Hrad v nitru. Popisuje, že modlitba uvádí do hradu, kde přebývá Bůh. Modlitba znamená stanout na prahu a v připravenosti vstoupit do každé komnaty.

Opět nahlédneme do spisu Tomáše Špidlíka, který uvádí, že modlitba je úkonem vůle a citu (srdce). Je to umění, kterému je nutno se učit po celý život. Toto umění předpokládá chtít se učit modlit, snažit se modlit a modlit se.

„K jednomu poustevníku přišel kdosi s prosbou, aby ho přijal za učedníka. „Co potřebuješ, bratře?“ ptal se poustevník. Návštěvník odpověděl: „Přicházím kvůli modlitbě, otče.“ Opat Agathon řekl: „Nic není namáhavější než modlitba. V každé ctnosti jsou chvíle úlevy, modlitba až do posledního vydechnutí člověka žádnou nedovoluje.“⁶

Tímto jsme zdaleka nevyčerpali množství definic o modlitbě, kterých je opravdu mnoho a různě mohou vyjadřovat podstatu modlitby. Její podstatou vždy zůstává pravda, že pravá modlitba se vždy obrací k Bohu Otci, a k tomu dochází skrze Ježíše Krista v Duchu svatém. Tato trinitární podstata modlitby je jejím ukotvením ve věčném vztahu Syna k Otci, do kterého jsme všichni zahrnuti.

V Katechismu katolické církve čteme o křesťanské modlitbě, kromě jiného, také jako o vztahu *„smlouvy mezi Bohem a člověkem v Kristu. Je to činnost Boha a člověka; vyvěrá z Ducha svatého a z nás, je zcela zaměřená k Otci ve spojení s lidskou vůlí Božího Syna, se kterým se stal člověkem.“⁷*

⁶ ŠPIDLÍK Tomáš, *Spiritualita křesťanského Východu – Modlitba*. Velehrad – Roma s.r.o.: Refugium, 1999, s. 50. ISBN 80-86045-33-1

⁷ *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, paragraf 2564. ISBN 80-7192-488-1

2.2. RŮZNÉ FORMY A ZPŮSOBY MODLITBY

Poté, co jsme se zabývali definicí a podstatou modlitby, přejdeme k tomu, jaké formy a způsoby modlitby mohou být. Modlitba se váže na život a tak je ve svém projevu nekonečně rozmanitá a má mnoho forem. Tato rozmanitost a odlišnost má však jedno společné, a to je stát před Bohem, v jeho přítomnosti.

KKC nám uvádí pět základních forem modlitby:

1. *Velebení a klanění (adorace)* – Lidské srdce velebí toho, který je zdrojem všeho požehnání, a Bůh je ten, který žehná.
2. *Prosebná modlitba* – jejím předmětem je odpuštění, hledání Božího království a každá opravdová potřeba.
3. *Přímluvná modlitba* – je prosba ve prospěch druhého, je bez hranic a zahrnuje i nepřátele.
4. *Modlitba díkyvdání* – radosti, utrpení, události a potřeby mohou pohnout k díkyvdáním, které se podílí na Kristově díkyvdání a měly by naplňovat celý život.
5. *Modlitba chvály* – je zcela zaměřena a soustředěna na Boha. Je to chvála a oslava ne proto co koná, ale proto, že JE.⁸

Dále podle KKC křesťanská tradice uchovala tři hlavní výrazové způsoby modlitby:

1. *Ústní modlitba* – jejím základem je jednota těla a ducha v lidské přirozenosti. Tak jako Ježíš Kristus, který se modlí ke svému Otci a učí tomu také své učedníky v modlitbě „Otče náš“ se tělo připojuje k vnitřní modlitbě srdce.
2. *Rozjímavá modlitba* – naproti tomu rozjímání je hledání v modlitbě, kdy je myšlení v činnosti spolu s představivostí, zapojení citů a touhy. Cílem člověka je, ve víře si přivlastnit předmět, o němž se uvažuje a který se konfrontuje se skutečností života.
3. *Vnitřní modlitba* – toto je kontemplace, je to pohled víry, který se upírá na Ježíše, naslouchá Božímu slovu, je to láska mlčící před Bohem. Dochází ke spojení s Kristovou modlitbou v míře podílu na jeho tajemství.⁹

2.3. PŘÍMLUVNÁ MODLITBA VE SVĚTLE PRAMENŮ

Poté, co jsme se věnovali modlitbě všeobecně, zúžíme svůj pohled na přímluvnou modlitbu. Přesné zaměření přímluvné modlitby ji odlišuje od ostatních druhů modlitby. Její označení pochází z latinského slova *intercedere*, které doslova znamená zakročít v něčím zájmu. Přimlouvání se znamená postavit se doprostřed mezi dvě strany, které vedou spor, a prosit

⁸ Srov. *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, paragraf 2626-2649. ISBN 80-7192-488-1

⁹ Srov. *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, paragraf 2698-2724. ISBN 80-7192-488-1

před jednou z nich za toho druhého¹⁰. A tak nejprve nahlédneme do pramenů Písma svatého, do SZ a NZ. Pokračovat bude přímluvná modlitba v tradici církve a co o přímluvné modlitbě říká magisterium.

2.3.1. Přímluvná modlitba ve SZ

V této práci, ani v této její části nebudeme „řešit“ otázku přímluvné modlitby v Písmu svatém, ale nastíníme některé její základní rysy. Za pomoci katechezí Benedikta XVI. si přiblížíme některé starozákonní proroky.

Přímluva je zvláštním rysem modlitby praotců ve SZ. Vyrůstá z vědomí, že Bůh s nimi uzavřel smlouvu a tím jsou ve výjimečném postavení. Z toho jim vyplývá právo a povinnost předkládat Bohu potřeby druhých. Lidé uznávali mimořádný vztah patriarchů k Bohu a žádali je o přímluvnou modlitbu¹¹. Za pomoci katechezí Benedikta XVI. si přiblížíme některé z nich. Prvním z nich je Abrahám, jehož schopnost přímluvy mu vysloužila titul proroka.

Abraham

Prvním, kdo nám podává příklad přímluvné modlitby je praotec Abraham, otec všech věřících v situaci, kdy se přimlouvá za města Sodomu a Gomoru. Zkaženost obyvatel těchto dvou měst dostoupila takového vrcholu, že je zapotřebí Božího zásahu. Bůh zjevuje Abrahamovi svůj úmysl zničit Sodomu a Gomoru a tím učinit přítrž zlu. Abrahám do této situace vstupuje svou přímluvnou modlitbou tak, že se jako přítel Boha otevírá realitě a potřebě světa, modlí se za ty, kteří mají být potrestáni a prosí, aby byli zachráněni.

Přimlouvá se slovy: „*Vyhladíš snad se svévolníkem i spravedlivého? Možná, že je v tom městě padesát spravedlivých; vyhladiš snad i je a nepromineš tomu místu, přestože je v něm padesát spravedlivých? Přece bys neudělal něco takového a neusmrtil spolu se svévolníkem spravedlivého; pak by na tom byl spravedlivý stejně jako svévolník. To bys přece neudělal. Což Soudce vši země nejedná podle práva?*“¹²

¹⁰ JOHN Cyril, *Pozvání k přímluvné modlitbě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013, s. 32. ISBN 978-80-7195-682-2

¹¹ NOVOTNÝ Adolf, *Biblický slovník*. Praha: Česká biblická společnost, 1992, s. 441. ISBN 80-900881-1-2

¹² Gn 18,23-25

Abrahamova velmi odvážná prosba za záchranu nevinných, je však mnohem hlubší. Dovolává se Božské spravedlnosti, která je zcela odlišná od té lidské. Lidská spravedlnost se omezuje na potrestání viníků, božská usiluje o dobro a vytváří jej odpuštěním, které přetváří hříšníka, obrací jej a zachraňuje. Svou modlitbou Abraham vyprošuje zásah spásy, který s ohledem na nevinné vysvobodí z viny také bezbožné, jimž odpustí. Abrahamova přímluva se zakládá na jistotě, že Pán je milosrdný. Abraham nežádá po Bohu něco, co protičečí jeho podstatě, klepe na Bránu Božího srdce, protože zná jeho pravou vůli.

Záhuba Sodomy měla skoncovat se zlem v tomto městě, ale Abraham ví, že Bůh má jiné způsoby a jiné prostředky jak učinit přítrž šířícímu se zlu. Odpuštění zastavuje spirálu hříchu a na ně se Abraham odvolává.

Abraham s Bohem vstupuje do dialogu, kde začíná smlouvat a snižuje počet nevinných. Svou prosbu prodlužuje, až se její naléhavost stává troufalou: „*snad se jich tam najde čtyřicet... třicet... dvacet... deset.*“¹³ Čím více se snižuje počet, tím více vyniká a odhaluje se také milosrdenství Boha, který trpělivě naslouchá této modlitbě, přijímá ji a na každou prosbu odpovídá: „*Odpustím..., nezahubím..., neudělám to.*“¹⁴ Bohu stačí nepatrný počet, malá částka dobra, z níž je třeba vyjít, aby bylo odstraněno velké zlo. Pán byl ochoten odpustit, přál si tak učinit, ale města byla uzamčena v totalizujícím a paralyzujícím zlu a postrádala dokonce i těch několik spravedlivých, od nichž mohlo být zlo přetvořeno v dobro. Taková je cesta spásy, kterou Abraham žádal. Být zachráněn znamená neutéci před trestem, ale být osvobozen od zla, které tu přebývá. Nevyhnout se trestu, ale hříchu.¹⁵

Od Abrahama přejdeme k Mojžíšovi, jehož modlitba vtiskla svou pečeť celému SZ rozhodujícím způsobem. Je to vzor přímluvné modlitby a je předobrazem Ježíšovy modlitby.¹⁶

Mojžíš

Mojžíš je prorok, který nemá v Izraeli sobě rovného: „*Nikdy však již v Izraeli nepovstal prorok jako Mojžíš, jemuž by se dal Hospodin poznat tváří v tvář.*“¹⁷ Bůh skrze Mojžíše vysvobodil svůj lid a uzavřel s ním smlouvu, zjevil mu svůj zákon. Nový Zákon dává titul prostředníka pouze Mojžíšovi a Ježíšovi. Mojžíšova úloha je však omezena na vyvolený ná-

¹³ Gn 18,29.30.31.32

¹⁴ Gn 18,26.28.29.30.31.32

¹⁵ Srov. in www.radiovaticana, *Katecheze Benedikta XVI.: Přímluvná modlitba Abrahama zjevila spásonosnou vůli Boha*

¹⁶ Srov. BEAUCHAMP Paul, *Modlitba.* in LÉON-DUFOUR Xavier et al. *Slovník biblické teologie.* Velehrad – Křesťanská akademie, Řím, 1991, s. 233.

¹⁷ Dt 34,10

rod. Pouze Ježíš Kristus zprostředkovává spásu všem lidem bez rozdílu. „*Zákon byl dán skrze Mojžíše, milost a pravda se stala skrze Ježíše Krista.*“¹⁸ Toto porovnání Mojžíše s Ježíšem dává vyniknout rozdílu mezi oběma zákony.¹⁹

Je to velký prorok a vůdce z doby Exodu, prostředník mezi Bohem a Izraelem. Mojžíš se modlí a je velkým přímluvcem svěřeného lidu.

Přiblížíme si tuto dobu katechezí Benedikta XVI. V době, kdy Pán na vrcholu hory odevzdává Mojžíšovi Zákon, na úpatí hory jej lid zrazuje. Izraelité, neschopni déle čekat na nepřítomného prostředníka, žádali Árona: „*Když lid viděl, že Mojžíš dlouho nesestupuje z hory, shromáždil se k Áronovi a naléhali na něho: Vstaň a udělej nám Boha, který by šel před námi. Vždyť nevíme, co se stalo s Mojžíšem, s tím člověkem, který nás vyvedl z egyptské země.*“²⁰ Jsou unaveni po cestě s neviditelným Bohem, prostředník Mojžíš jim zmizel a tak lid žádá hmatatelnou, dotknutelnou přítomnost Pána. Ve zlatém teleti, které odlil z kovu Áron, nachází dostupného, manipulovatelného boha, který je člověku nadosah.

Toto je pokušení na cestě víry, které se nepřetržitě vyskytuje. Je to uhýbání před božským tajemstvím a vytváření si boha pochopitelného, který odpovídá vlastním schématům a plánum. Ukazuje to na pošetilost a marnost takových nároků. Jak praví Žalm 106, „*zaměnili tak svoji Slávu za podobu býka, býložravce*“²¹

Hospodin Mojžíšovi zjevuje, čeho se lid dopouští a přikazuje mu, aby sestoupil s hory. Tady stejně jako v případě Sodomy a Gomory u Abrahama, zjevuje Bůh Mojžíšovi, co zamýšlí udělat, když říká, aby mu nebránil, ať vzplane jeho hněv. Tato slova však byla řečena právě proto, aby Mojžíš zasáhl svou přímluvou, aby Pán tak nečinil, aby připomínal, že Božím přáním je vždycky spása.

Mojžíšova prosba je soustředěna na věrnost a milost Boha. Připomíná dějiny vykoupení, které Bůh zahajuje východem Izraele z Egypta, připomíná příslib daný Praotcům. Přímluvce usiluje o záchranu Izraelského lidu, který mu byl svěřen a touto spásou se zjevuje opravdová skutečnost Boha. Láska k bratřím a láska k Bohu v přímluvné modlitbě se prostupují, jsou neoddělitelné. Mojžíš, jako přímluvce, je člověk rozepjatý mezi dvěma láskami, které se v modlitbě skládají do jediné touhy po dobru.

¹⁸ J 1,17

¹⁹ Srov. MOTTE René, LACAN Marc-Francois, *Mojžíš. in* LÉON-DUFOUR Xavier et al. *Slovník biblické teologie*. Velehrad – Křesťanská akademie, Řím, 1991.

²⁰ Ex 32,1

²¹ Ž 106,20

Mojžíš žádá pro lid odpuštění. Přímluvce neomlouvá hřích svého lidu, nýbrž dovolává se Boží štědrosti, který nepřestává hledat toho, kdo se vzdálil, je vždy věrný sobě samému a nabízí hříšníkovi možnost vrátit se k Němu a odpuštěním se stát spravedlivým a schopným věrnosti. Mojžíš je připraven vzít na sebe nejen vinu svého lidu, ale i všechny její důsledky. Když se po zničení zlatého telete vrací na vrchol hory, aby opět vyprošoval Izraeli spásu, říká Hospodinovi: „*Můžeš jim ten hřích ještě odpustit? Ne-li, vymaž mě ze své knihy, kterou píšeš!*“²² Přímluvce svou modlitbou touží po touze Boha a stále více se hrouží do poznání Pána a jeho milosrdenství, stává se schopným lásky, která vede až k naprostému darování sebe sama. V Mojžíšovi, který stojí na vrcholu hory tváří v tvář Bohu jakožto přímluvce svého lidu a nabízí sám sebe - „vymaž mne“ – spatřovali církevní otcové předobraz Krista, který na kříži skutečně stojí před Bohem nejenom jako přítel, ale jako Syn.²³

Třetím prorokem, u kterého budeme nalézat rysy přímluvné modlitby za pomoci katecheze emeritního papeže Benedikta XVI. je Eliáš. Jde o nejvýznačnějšího izraelského proroka za králů Achaba a Ochoziáše.²⁴

Eliáš

Eliáš je další postavou SZ, kterého Bůh povolal, aby přivedl lid ke konverzi. Tento prorok volá k obrácení srdce a dychtivě hledá Boží tvář. A apoštol Jakub, když vybízí k modlitbě, tak odkazuje na Eliáše: „*Mnoho zmůže a velmi je účinná modlitba spravedlivého*“²⁵.

Eliáš je otcem proroků, „*pokolení těch, kteří hledají jeho tvář*“²⁶ Eliášova přímluvná modlitba se v plné moci ukazuje na hoře Karmel, když před celým Izraelem prosí Hospodina, aby se zjevil a obrátil srdce lidu. Izrael podlehl svodům modloslužby, která věřícího stále pokouší, a měl za to, že může sloužit dvěma pánům²⁷ a usnadnit si tak neschůdnou cestu víry ve Všemohoucího tím, že vloží svou důvěru také v bezmocného bůžka vyrobeného lidmi.

Lid, za kterého se Eliáš modlí, je postaven před svou pravdu, a prorok žádá, aby se ukázala také pravda Hospodinova a aby On zasáhl a obrátil Izrael, vytrhnul jej z klamu modloslužby a přivedl ke spáse. Žádá, aby lid konečně zvěděl a v plnosti poznal, kdo je doopravdy

²² Ex 32,32

²³ In www.radiovaticana, Katecheze Benedikta XVI. ze dne 1.6.2011: *Mojžíš – přítel Boha a přímluvce Izraele*.

²⁴ NOVOTNÝ Adolf, *Biblický slovník*. Praha: Česká biblická společnost, 1992, s. 449. ISBN 80-900881-1-2

²⁵ Jk 5,16b

²⁶ Ž 24,6

²⁷ Srov. Mt 6,24; Lk 16,13

jeho Bohem a přijal rozhodující volbu následovat Jeho, pravého Boha. Pak bude Bůh uznán za Toho, kým je, Absolutnem a Transcendentnem, bez možnosti stavět jej vedle jiných Bohů, které by Jej popřeli jako absolutno a relativizovali Jej. Tato víra činí z Izraele Boží lid. Je to víra vyznávaná ve známém textu *Šemá Izrael*: „*Slyš Izraeli, Hospodin je náš Bůh, Hospodin jediný. Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou.*“²⁸

A právě srdci svého lidu prorok vyprošuje svou modlitbou konverzi: „*ať pozná tento lid, že ty, Hospodine, jsi Bůh. Ty sám obrať jejich srdce zpět k sobě.*“²⁹

Eliáš svou přímluvou žádá Boha o to, co touží učinit Bůh sám, a to zjevit se v celém svém milosrdenství a věrnosti vlastní realitě Pána života, který odpouští, obrací a proměňuje.

A tak se stane: „*I spadl Hospodinův oheň a pozřel zápalnou oběť i dříví, kameny i prst, a vodu z příkopu vypil. Když to všechen lid spatřil, padli na tvář a volali: Jen Hospodin je Bůh! Jen Hospodin je Bůh!*“³⁰. Oheň zde vyjadřuje lásku Boha, který odpovídá na modlitbu a zjevuje se svému lidu. Izrael již nemůže mít pochyby. Božské milosrdenství zde vyšlo vstříc jeho slabosti, jeho pochybnostem a nedostatku víry. Lid, který se zdál ztracen, opět nachází cestu k pravdě a našel sebe sama.

Primárním účelem modlitby je obrácení. Je to láska, Hospodinův oheň, který proměňuje lidská srdce a uschopňuje tak vidět Boha a tak žít podle Boha a zároveň žít pro druhé.³¹

Poté, co jsme nahlédli na přímluvnou modlitbu ve Starém Zákoně, přejdeme do Nového Zákona.

2.3.2. Přímluvná modlitba v NZ

Nový zákon přichází v momentě příchodu Božího Syna, který se stal synem Panny. Přichází ten, který učí pravé modlitbě. Ježíšova modlitba vyvěrá ze skrytého pramene, který se dá tušit již v jeho dvanácti letech, když říká: „*Musím být v tom, co je mého Otce*“³². Zde se

²⁸ Dt 6,4-5

²⁹ 1 Král 18,37

³⁰ 1 Král 18,38-39

³¹ In www.radiovaticana, Katecheze Benedikta XVI. na gen. audienci, nám. sv. Petra ze dne 15.6.2011: *Síla přímluvné modlitby proroka Eliáše.*

³² Lk 2,49

zjevuje modlitba v „plnosti času“: dětinná modlitba, kterou Otec od svých dětí čeká. Je to modlitba, kterou prožívá jednorozený Syn ve svém lidství, s lidmi a pro lidi.³³

Z toho nám plyne, že přímluvná modlitba (intercessio) je nejen jako prosebná modlitba za druhé a za svět, ale jako bytí křesťana pro druhé, pro život světa. Její podstatou je darování celého života. Přímluvce se při modlitbě stává živoucí modlitbou. On se nejenom přimlouvá za druhé, ale veškeré jeho bytí je přímluvou. „*Vybízím vás bratří, pro Boží milosrdenství, abyste sami sebe přinášeli, jako živou, svatou, Bohu milou oběť; to ať je vaše pravá bohoslužba.*“³⁴ Jediným a dokonalým Přímluvcem v NZ se stává:

Ježíš – náš Přímluvce

Ježíš uvádí lidi do své modlitby. On ve svém vtělení na sebe vzal také lidstvo a obětuje je Otci tím, že obětuje sama sebe. Ježíš se ve své lidské modlitbě podílí na všem, co prožívají „jeho bratří“. Má soucit s jejich slabostmi a chce je od nich osvobodit. Proto ho Otec poslal.³⁵ Učí své učedníky modlitbě „Otče náš“, kterou se mají na Boha obracet. Ježíšova modlitba je dokonalým vzorem modlitby v Novém zákoně. Je to synovská modlitba, konaná často v samotě, v mlčení. Je v ní láska a přilnutí k Otcově vůli až po kříž a naprostá důvěra, že bude vyslyšena.³⁶

Ježíš je jediným prostředníkem a přímluvcem u Otce za všechny lidi. On je prostředníkem v absolutním smyslu slova, a to způsobem jako nikdo jiný. „*Je totiž jeden Bůh a jeden prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš, který dal sám sebe jako výkupné za všechny, jako svědectví v určený čas.*“³⁷

Ježíš je tím největším příkladem a pramenem sebe-darování. On je Ukřižovaný, ten který na kříži vztahuje své ruce, aby objal celé lidstvo a předal je Pánu. „*Sám sebe za ně posvěcuji, aby i oni byli vpravdě posvěceni.*“³⁸ Bez tohoto spojení s Ježíšem Kristem, který je přímluvcem *par excellence*, by neměla přímluvná modlitba křesťanů žádný smysl.³⁹

³³ Srov. *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, paragraf 2599. ISBN 80-7192-488-1

³⁴ Řím 12,1

³⁵ Srov. *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, paragraf 2602. ISBN 80-7192-488-1

³⁶ Srov. *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, paragraf 2620. ISBN 80-7192-488-1

³⁷ 1 Tim 2,5-6

³⁸ Jan 17,19

³⁹ Srov. LACHMANOVÁ Kateřina, *Terezie z Lisieux a Silván z Athosu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010, s. 10. ISBN 978-80-7195-095-0

Ježíš své působení zde na zemi započal postem a modlitbou. „*Postil se čtyřicet dní a čtyřicet nocí, až nakonec vyhladověl.*“⁴⁰ Od toho okamžiku nepřestal být zcela prostoupen modlitbou. Celou noc se modlí a přimlouvá, když má ze svých učedníků vyvolit apoštoly.⁴¹

Velmi osobní je i jeho přímlovná modlitba za Petra, aby jeho víra neselhala.

S velikou horlivostí se přimlouvá v agonii v Getsemanské zahradě. Ježíšova modlitba za učedníky je dalším vzorem přímlovné modlitby v NZ, kde se vroucně modlí za jednotu.⁴²

Ježíš jako Bůh a člověk, stojí vždy uprostřed mezi Bohem a člověkem a obnovuje jejich přátelství.⁴³ Tou největší přímlovnou modlitbou je Kristova oběť. Zemřel za nás, za naše hříchy. Byl vzkříšen a vstoupil na nebesa. A zde, po pravici Boží jeho posláni přímlovce pokračuje. „*Vždyť Kristus Ježíš, který zemřel a který byl vzkříšen, je na pravici Boží a přimlouvá se za nás.*“⁴⁴ Je po pravici Otce a stále se za nás přimlouvá, aby každý došel spásy.

V listě Židům je psáno: „*Proto přináší dokonalé spasení těm, kdo skrze něho přistupují k Bohu, je stále živ a přimlouvá se za ně.*“⁴⁵

Duch svatý – pomocník v přímlově, který v nás přebývá

⁴⁰ Mt 4,2

⁴¹ Lk 6,12-13

⁴² „*Velekněžská modlitba*“: „...*Zjevil jsem tvé jméno lidem, které jsi mi ze světa dal; a tvoje slovo zachovali. Nyní poznali, že všechno, co jsi mi dal, je od tebe; neboť slova, která jsi mi svěřil, dal jsem jim a oni je přijali. Vpravdě poznali, že jsem od tebe vyšel, a uvěřili, že ty jsi mě poslal. Za ně prosím. Ne za svět prosím, ale za ty, které jsi mi dal, neboť jsou tvoji; a všechno mé je tvé, a co je tvé, je moje. V nich jsem oslaven. Již nejsem ve světě, ale oni jsou ve světě, a já jdu k tobě. Otče svatý, zachovej je ve svém jménu, které jsi mi dal; nechť jsou jedno jako my. Dokud jsem byl s nimi, zachovával jsem je v tvém jménu, které jsi mi dal; ochránil jsem je, takže žádný z nich nezahynul, kromě toho, který byl zavržen, aby se naplnilo Písmo.*

Nyní jdu k tobě, ale toto mluvím ještě na světě, aby v sobě měli plnost mé radosti. Dal jsem jim tvé slovo, ale svět k nim pojal nenávisť, poněvadž nejsou ze světa, jako ani já nejsem ze světa. Neprosím, abys je vzal ze světa, ale abys je zachoval od zlého. Nejsou ze světa, jako ani já nejsem ze světa. Posvět je pravdou; tvoje slovo je pravda. Jako ty jsi mne poslal do světa, tak i já jsem je poslal do světa. Sám sebe za ně posvěcuji, aby i oni byli vpravdě posvěceni.

Neprosím však jen za ně, ale i za ty, kteří skrze jejich slovo ve mne uvěří; aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni byli v nás, aby tak svět uvěřil, že ty jsi mě poslal. Slávu, kterou jsi mi dal, dal jsem jim, aby byli jedno, jako my jsme jedno – já v nich a ty ve mně; aby byli uvedeni v dokonalost jednoty a svět aby poznal, že ty jsi mě poslal a zamiloval sis je tak jako mne.

Otče, chci, aby také ti, které jsi mi dal, byli se mnou tam, kde jsem já; ať hledí na mou slávu, kterou jsi mi dal, neboť jsi mě miloval již před založením světa. Spravedlivý Otče, svět tě nepoznal, ale já jsem tě poznal a také oni poznali, že jsi mě poslal. Dal jsem jim poznat tvé jméno a ještě dám poznat, aby v nich byla láska, kterou máš ke mně, a já abych byl v nich.“ (J 17,6-26)

⁴³ Srov. JOHN Cyril, *Pozvání k přímlovné modlitbě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013, s. 11-12. ISBN 978-80-7195-682-2

⁴⁴ Řím 8,34

⁴⁵ Žd 7,25

Duch svatý je v NZ spojován s Ježíšem Kristem. Působil při Ježíšově početí a křtu. Až po Ježíšově smrti a zmrtvýchvstání je dán i církvi.⁴⁶ Tomáš Špidlík poukazuje na to, že na Východě se nepochybuje o působení Ducha svatého v modlitbě. Duch svatý spojuje naši modlitbu s modlitbou Synovou, dává jí moc dosáhnout toho, oč prosí, zjevuje poznání tajemství a spojuje modlitby jednotlivců v jeden jediný hlas církve. Bez Ducha není modlitba kristologická.⁴⁷ Utěšitel (Paraklet) je „Duch synovství, v němž voláme, Abba, Otče!“⁴⁸

Každá modlitba, i přímluvná je modlitbou k Otci prostřednictvím Ježíše, vedená a zmocněná Duchem svatým. Ježíš, jako první obhájce, slíbil svým učedníkům, dříve než odešel k Otci, že jim sešle Ducha svatého. V Janově evangeliu Ježíš říká: „*A já požádám Otce a on vám dá jiného Přímluvce, aby byl s vámi na věky – Ducha pravdy, kterého svět nemůže přijmout, poněvadž ho nevidí ani nezná. Vy jej znáte, neboť s vámi zůstává a ve vás bude. Ne nechám vás osiřelé...Ale Přímluvce, Duch svatý, kterého pošle Otec ve jménu mém, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl.*“⁴⁹

A tak Duch svatý přichází, aby člověku pomáhal v přímluvné modlitbě, aby pomáhal v jeho slabosti: „*Tak také Duch přichází na pomoc naší slabosti. Vždyť ani nevíme, jak a za co se modlit, ale sám Duch se za nás přimlouvá nevyslovitelným lkáním. Ten, který zkoumá srdce, ví, co je úmyslem Ducha; neboť Duch se přimlouvá za svaté podle Boží vůle.*“⁵⁰ Duch svatý je hlavním zástupcem přímluvné modlitby, který modlitbu vede a řídí. Tím se stává účinnou⁵¹: „*V každý čas se v Duchu svatém modlete a prostě, bděte na modlitbách a vytrvale se přimlouvejte za všechny bratry.*“⁵²

V další části svou pozornost obrátíme na modlitbu té, která byla Matkou Božího Syna. Mariina modlitba jedinečným způsobem spolupracuje na dobrotivém plánu Otce a to před vtělením Božího Syna a před vylitím Ducha svatého. Je to chvíle početí Krista a o letnicích

⁴⁶ Srov. NOVOTNÝ Adolf, *Biblický slovník*. Praha: Česká biblická společnost, 1992, s. 132. ISBN 80-900881-1-2

⁴⁷ Srov. ŠPIDLÍK Tomáš, *Spiritualita křesťanského Východu – Modlitba*. Velehrad – Roma s.r.o.: Refugium, 1999, s. 60. ISBN 80-86045-33-1

⁴⁸ Srov. Ř 8,15

⁴⁹ J 14,16-18. 26

⁵⁰ Řím 8,26-27

⁵¹ Srov. JOHN Cyril, *Pozvání k přímluvné modlitbě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013, s. 16. ISBN 978-80-7195-682-

⁵² Ef 6,18

zrod církve Ona pokorně přijímá Boží dar, je naplněna milostí a celou svou bytostí odpovídá. Její *Fiat* (staň se) je křesťanská modlitba: „cele patřit jemu, protože on cele patří nám.“⁵³

Panna Maria – žena modlitby a přímluvkyně

V Novém zákoně se objevuje nová modlitba, kterou se jako první modlí Panna Maria. Tuto novou modlitbu vkládá Duch svatý do Mariina srdce a může v ní zcela nerušeně působit. Ona je „milostiplná“ a proto je její modlitba plným a celistvým odevzdáním se Bohu. Tato modlitba naplněná důvěrou a Duchem svatým by měla být modlitbou všech Božích dětí.⁵⁴

V evangeliu najdeme dva skutky, které Panna Maria udělala z vlastní iniciativy. Je to navštívení své příbuzné Alžběty a dění na svatbě v Káně. V obou případech jde o velmi konkrétní lásku k bližnímu.

Na svatbě v Káně Galilejské se Panna Maria projevuje jako velmi pozorná paní domu, která soucítí s mladým manželským párem, s jejich nedostatkem a bere věci do svých rukou. Panna Maria jedná jako prorok, který soucítí s lidem a stává se hlasem před Bohem. Zde ji její soucítí s nedostatkem vede k prosbě, kterou přednáší Ježíši: „*Když se nedostávalo vína, řekla Ježíšovi jeho matka: „Už nemají víno“*“⁵⁵

Mariina přímluva je zcela otevřená, neříká co má udělat, ani kolik vína chybí, jen přednáší jejich potřebu. A to je její přímluvná modlitba. Panna Maria Boha zná, a proto říká pouze: „už nemají víno“ a nic víc. Ježíš na její slova odpovídá: „*Co to ode mne žádáš! Ještě nepřišla má hodina.*“⁵⁶ Panna Maria mlčí. Obrátí se na služebníky a řekne: „*Udělejte, cokoli vám nařídí*“.⁵⁷ Toto jsou poslední Mariina slova v evangeliu, její poslední poselství, které zanechává. Jsou to slova víry, neboť ona ještě neví, co Ježíš udělá. Neví ani co se stane, ale ona nás prostým způsobem žádá, abychom společně s ní přijali poslušnost víry. To je Mariina přímluvná modlitba, plná pochopení pro potřeby lidí před Bohem a současně pro Boží tajemství svěřené lidem. V tomto smyslu je Panna Maria prostřednicí mezi Ježíšem a lidmi, která stále opakuje: „*Udělejte všechno, co vám řekne*“. Slouží jako Boží mluvčí, jako prst ukazující na Otcovu vůli.

⁵³ Srov. *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, paragraf 2617. ISBN 80-7192-488-1

⁵⁴ Srov. SCHÖNBORN Christoph, *Cesty modlitby (Modlitba v Katechismu katolické církve)*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 31. ISBN 80-7192-623

⁵⁵ Jan 2,3

⁵⁶ Jan 2,4

⁵⁷ Jan 2,5

Panna Maria je v Káně naprosto pevná ve své víře, ještě dřív než je dáno nějaké znamení. Její poslušnost je bezpodmínečná tomu, co chce Bůh učinit. Je zcela odevzdaná Bohu ohledně znamení, které dá, ať už bude jakékoli, i žádné. Panna Maria ukazuje vzor přímluvné modlitby, která vede skrze ukřižovaného Krista, jediného prostředníka mezi člověkem a Bohem. Přímluvná modlitba je vždy spojena s velkou přímluvou Ježíše, který je pravým Bohem a pravým člověkem visícím na kříži. A Panna Maria je žena, která toto pochopila hned na začátku.⁵⁸

Poté, co jsme vymezili přímluvnou modlitbu v Písmu svatém, zaměříme se na modlitbu, jak se předává a udržuje v tradici církve, jaké je zde její místo.

2.3.3. Přímluvná modlitba v tradici církve

Poté, co jsme vymezili přímluvnou modlitbu v Písmu svatém, zaměříme se na modlitbu, jak se předává a udržuje v tradici církve, jaké je zde její místo. V Katechismu katolické církve, v části zaměřené na tradici modlitby se dočítáme, že modlitba není jen projevem vnitřního hnutí. Je to úsilí, člověk se musí chtít modlit. Nestací znát, co o modlitbě říká Písmo svaté, ale modlitbě je třeba se naučit. Děje se to skrze živé předávání (posvátná tradice), kdy Duch svatý učí modlitbě Boží děti v církvi, která věří a která se modlí⁵⁹

Přímluvná modlitba stojí v tradici církve hned u jejího zrodu. Církev se rodí z přímluvy Ježíše Krista ve Velekněžské modlitbě za jednotu svých učedníků.⁶⁰ Pokračuje vytrvalou modlitbou Panny Marie s ostatními ženami a apoštoly ve večeřadle, modlitbou o seslání Ducha svatého před Letnicemi.⁶¹

Pokud mluvíme o přímluvné modlitbě v tradici církve, začneme článkem víry církve, kterým je *společenství svatých*. Církev, kterou tvoří církev putující zde na zemi, církev kající – to jsou ti, kteří zemřeli poskvrnění hříchem a jsou ve stavu očišťování v očištcích, a církev vítězná – to jsou všichni svatí v nebi. Tito všichni, tvoří jedině společenství, Kristovo Tělo. A v tomto společenství je dobro jedněch sdíleno druhými.

„Nebešťané totiž tím, že jsou důvěrněji spojeni s Kristem, upevňují celou církev ve svatosti...neustále se za nás přimlouvají u Otce a podávají mu zásluhy, které získali na zemi skrze

⁵⁸ Srov. BLAQUIÉROVÁ Georgette, *Evangelium podle Marie*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2011, s. 111-117. ISBN 978-80-7195-464-4

⁵⁹ Srov. *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, paragraf 2650 ISBN 80-7192-488-1

⁶⁰ Srov. Jan 17

⁶¹ Srov. Sk 1,13-14

jediného prostředníka mezi Bohem a lidmi, Ježíše Krista...Jejich bratrská péče o nás nám tedy vydatně pomáhá v naší slabosti.“⁶²

Kardinál C. M. Martini formuloval definici přímluvné modlitby takto: „*Přímluvce je ten, kdo s láskou a nezaujatě objímá obě strany konfliktu. Ježíš se postavil mezi hříšníka a Boha, protože byl solidární s nimi oběma. Dokonce se v něm obě strany nacházející se ve sporu - člověk a Bůh – setkaly. Stojí na straně hříšného člověka, ale zároveň žije naplno všechny Boží nároky. Je dokonalým přímluvcem. (...) Nelze se obejít bez dvojí velké lásky, bez lásky k Bohu a k člověku. A přímluvná modlitba slábne, jestliže slábne tato dvojjediná láska.*“⁶³

V tradici církve se hojně setkáváme s různými formami přímluvné modlitby:

1. *Eucharistie – mše svatá* – jde o Kristovu oběť, proto je i největší přímluvou za nás za všechny. Celá církev je spojena s Kristovou obětí a s jeho přímluvou.⁶⁴ Modlitby v mešním řádu jsou plné přímluvných modliteb. Eucharistické modlitby obsahují přímluvy za všechny živé, zemřelé a svaté v nebi

2. *Novéna* – tuto modlitbu se modlí lidé od počátků církve. Byla to právě Panna Marie a apoštolové, kteří se jako první modlí novénu od Nanebevstoupení až do Letnic. Novéna je soubor intenzivních modliteb na konkrétní úmysly, které se modlí po devět dní. Název je z latinského slova *novem*, což znamená devět.

3. *Breviář – Denní modlitba církve* – tato modlitba má moc a jejím úkolem je posvěcovat církev. Kanonickou povinností modlit se breviář mají zasvěcené osoby, avšak i mezi laiky roste počet těch, kteří se modlitbu církve modlí také. Součástí modlitby po Zachariášově kantiku v ranních a po kantiku Magnificat ve večerních chválách jsou také prosby.

4. *Růženec* – je nejrozšířenější neliturgická modlitba v církvi. O svatém Dominikovi se traduje, že když klečel před oltářem, zjevila se mu P. Maria a řekla mu, ať káže lidem, aby se modlili růženec. Tím že budou získávat lék proti herezi a hříchu.

V roce 1883 papež Lev XIII. ve své encyklice doporučuje věřícím úctu k Panně Marii Růžencové. Tato úcta oslovuje lidi všech skupin v církvi, bohaté i chudé, vzdělané i nevzdělané, řeholníky i laiky.

5. *Litanie* - Litanie jsou velmi starou formou responsoriální modlitby skládající se z krátkých zvolání, která pronáší předsedající, o a odpovědí ostatních. V církvi na Východě se

⁶² Dokumenty II. vatikánského koncilu, Lumen Gentium, čl. 49

⁶³ LACHMANOVÁ Kateřina, *Terezie z Lisieux a Silván z Athosu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010, s. 10. ISBN 978-80-7195-095-0

⁶⁴ Srov. *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, paragraf 1369. ISBN 80-7192-488-1

dodnes litanie používají v liturgii a nazývají se „ektenie“. Litanie mají nejčastěji podobu prosebné modlitby a jsou také velmi oblíbenou soukromou modlitbou.

6. *Korunka k Božímu milosrdenství* – je to forma úcty k Božímu milosrdenství a mocná přímluvná modlitba, kterou dostala svatá Faustyna. Je to oblíbená a v církvi rozšířená modlitba.⁶⁵

2.3.4 Magisterium a přímluvná modlitba

Poté, co jsme zmínili některé formy přímluvné modlitby, které se rozvíjejí a předávají v tradici církve, zaměříme se na to, co říká o přímluvě učení církve.

V Katechismu katolické církve se přímo o přímluvné modlitbě píše, že je to prosebná modlitba, která nás více připodobňuje Ježíšově modlitbě. Ježíš je tak jediným přímluvcem u Otce za všechny lidi, zvláště za hříšníky. Přičemž Duch svatý se ve shodě s Boží vůlí za nás přimlouvá (srov. Ř 8,26-27).⁶⁶ Přimlouvat se je tedy žádat o něco ve prospěch druhého. A to je od dob Abraháma vlastní srdci, které je v souladu s Božím milosrdenstvím. Křesťanská přímluva se tak podílí na přímluvě Kristově a je výrazem společenství svatých. Kdo se modlí, tak se přimlouvá nejen pro své potřeby a dobra, ale i k prospěchu druhých. A ještě více, modlí se i za ty, kteří mu ubližují.⁶⁷ Apoštol Pavel se hodně přimlouvá za první křesťanské obce, které hluboce prožívaly tento způsob sdílení. Přímluva křesťanů tak nezná hranic. Je za všechny lidi, za všechny, kdo mají moc, za ty, kteří pronásledují, za spásu těch, kteří odmítají evangelium.⁶⁸

Přímluvy jsou obsahem každého liturgického slavení eucharistie, kde je prostor pro přečtení přímluv a pak jsou součástí eucharistické modlitby, „kde se celá církev modlí ve společenství s celou nebeskou i pozemskou církví živých i mrtvých a ve společenství s pastýři církve, s papežem, diecézním biskupem a jáhny a se všemi biskupy světa a s jejich církevami“.⁶⁹

⁶⁵ Srov. JOHN Cyril, *Pozvání k přímluvné modlitbě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013, s. 36. ISBN 978-80-7195-682-2

⁶⁶ *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, paragraf 2634. ISBN 80-7192-488-1

⁶⁷ Srov. Štěpán se modlí za své vrahy jako Ježíš: srov. Sk 7,60; Lk 23,28.34.

⁶⁸ Srov. *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, paragraf 2636. ISBN 80-7192-488-1

⁶⁹ *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, paragraf 1354. ISBN 80-7192-488-1

Dokumenty II. vatikánského koncilu jsou pro nás zdrojem doporučení modlitby Breviáře nejen zasvěceným osobám. Posvátné oficium je modlitbou církve, která tak neustále chválí Pána a přimlouvá se u něho za spásu celého světa. Je to modlitba, kterou Kristus spolu se svým Tělem přednáší Otci. Zasvěcené osoby mají povinnost denní modlitby a laikům se doporučuje modlitba posvátného officia církve buď s kněžími, nebo sami společně, ale i jednotlivě.⁷⁰

Přímolvná modlitba je výrazem kněžství. Kněžství jak svátostného, tak všeobecného kněžství. Proto je neodmyslitelně součástí křesťanského života vůbec, a navíc vždy byla jádrem spirituality řeholního života, zejména kontemplativního. Jan Pavel II. ve svém apoštolském listu *Novo millennio ineunte* vyjadřuje své přání, aby se pastorence opět a nově zabývala uváděním věřících do praxe křesťanské modlitby, do modlitby za druhé a za svět.⁷¹

2.4. UKOTVENÍ PŘÍMLUVNÉ MODLITBY V SYSTEMATICKÉ TEOLOGII

V této fázi bychom chtěli přímolvnou modlitbu nějak ukotvit, najít ji pevný základ, o který se bude opírat a vycházet z něho. Budeme ho hledat v systematické teologii, kde ho zacílíme ve třech aspektech. Christologickém, Trinitárním a Ekleziálním aspektu.

2.4.1. Christologický aspekt přímolvné modlitby

V této části pohlédneme na modlitbu skrze život Ježíše Krista. Budeme vycházet z toho, co shrnul po svých kristologických rozjímáních Benedikt XVI. A tím je, že středem Ježíšovy osoby a života je podle svědectví Písma svatého jeho nepřetržitá komunikace s Otcem.⁷² Ježíšův život, jeho bytí je celé modlitbou. On žije modle se. Podstatné události Ježíšova působení vycházely z jádra jeho osoby a tím byl rozhovor s Otcem. – křest, proměnění, kříž. Ježíšovo synovství je obdarování od Otce a obrácení k Otci. A k tomu je člověk veden, k účasti na Ježíšově synovství. Ježíš nás uvádí do své modlitby, do svého bytí od Otce a k Otci, nese nás, přimlouvá se. Učí modlitbě „Otče náš“ a tím vede učedníky, aby se modlili

⁷⁰ Srov. *Dokumenty II. Vatíkánského koncilu*, Sacrosanctum Consilium. kapitola 4

⁷¹ LACHMANOVÁ Kateřina, *Terezie z Lisieux a Silván z Athosu*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010, s. 13. ISBN 978-80-7195-095-0

⁷² Srov. RATZINGER Joseph, *Hledět na probodeného – Pokus o spirituální kristologii*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1996, s. 10. ISBN 80-85959-11-9

jako společenství.⁷³ Celá Ježíšova existence je „posláním“, je vztahem. Ježíš zemřel a přitom se modlil. Ze své smrti učinil akt modlitby a uctívání. Z toho vyplývá, že pokud je modlitba středem Ježíšovy osoby, tak účast na jeho modlení je předpokladem poznání a pochopení Ježíše.⁷⁴

Christologický aspekt přímlybné modlitby se odvíjí od pravdy, že Ježíš, který druhé za svého veřejného života na zemi nejenom vyučoval, uzdravoval a osvobozoval, ale jak říká svatý Pavel: „Avšak Ježíš dosáhl vznešenější služby, právě tak jako je prostředníkem vyšší smlouvy, založené na lepších zaslíbeních.“⁷⁵

Ježíš, který je zároveň Bůh i člověk, tak stojí uprostřed mezi Bohem a člověkem a jeho podíl na přirozenosti obou mu umožňuje jednat jako prostředník mezi nimi.

On je prostředníkem v absolutním slova smyslu, způsobem jako nikdo jiný. „*Je totiž jeden Bůh a jeden prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš, který dal sebe jako výkupné za všechny, jako svědectví v určený čas.*“⁷⁶ On obnovuje přátelství mezi Bohem a člověkem.

Ježíš byl za naše hříchy ukřižován, zemřel, byl vzkříšen z mrtvých a vstoupil na nebesa. Tím však Ježíšovo poslání Přímluvce nekončí, pokračuje na pravici Boží: „*Vždyť Kristus Ježíš, který zemřel a který byl vzkříšen, je na pravici Boží a přímlová se za nás!*“⁷⁷

Stále zůstává nedokončené dílo, které úzce souvisí s přímlybnou modlitbou, protože je stále velmi mnoho lidí, kteří teprve svou spásu očekávají. Je však velmi povzbudivé vědomí toho, že Ježíš ve své službě přímlybné modlitby stále pokračuje na pravici Boží. Svému poslání zůstane věrný až do doby, kdy přijde ve slávě soudit živé i mrtvé.⁷⁸

2.4.2. Trinitární aspekt přímlybné modlitby

Poté, co jsme nacházeli modlitbu jako trvalou účast na Ježíšově synovství, budeme hledat spojitost modlitby a Trojjedinost Boha. Křesťanství je založeno na víře v Trojjediného

⁷³ Srov. RATZINGER Joseph, *Hledět na probodeného – Pokus o spirituální kristologii*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1996, s. 14. ISBN 80-85959-11-9

⁷⁴ Srov. RATZINGER Joseph, *Hledět na probodeného – Pokus o spirituální kristologii*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1996, s. 15-18. ISBN 80-85959-11-9

⁷⁵ Žd 8,6

⁷⁶ 1Tim 2,5-6

⁷⁷ Řím 8,34

⁷⁸ Srov. JOHN Cyril, *Pozvání k přímlybné modlitbě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013, s. 12-13. ISBN 978-80-7195-682-2

Boha, je to živý a dynamický vztah, který je určován modlitbou. Tento základ se rozvíjí o další aspekty, které však vždy budou vycházet z této pravdy.

Křesťanská existence stojí na základě seslání Ducha svatého do srdce člověka a díky účasti na Ježíšově synovském vztahu k Otci milostí dané uskutečnění vzájemných vztahů Otce, Syna a Ducha svatého. Nauka o Nejsvětější Trojici tvoří vrchol celé nauky o Bohu, je to zjevení nejnuitnější Boží podstaty. Od té se odvíjí další traktáty, jako jsou mariologie, eschatologie, ekleziologie, nauka o svátostech a nauka o milosti.⁷⁹

Na základě trinitárního rozměru Božího obrazu v člověku, je pak člověk schopen Boha poznávat a milovat jej. Milovat znamená vycházet ze sebe. Vycházet, aby se mohl opět vrátet. Podle svatého Augustina nelze oddělovat teologii od duchovního života. Augustinova trinitární teologie není od života odtrženou spekulací, ale trinitární spiritualitou.⁸⁰

Být osobou v Bohu, znamená být sebou samým a to je naprosto neoddělitelné od bytí ve vztahu k druhým a od života pro druhé. To znamená, že pravé křesťanství se nerealizuje bez společenství a že naše spodobení s Bohem se naplňuje, když se svobodně rozhodneme být pro druhé a vydávat za ně svůj život. (Srov. Mk 10,45 „*Vždyť ani Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé.*“)⁸¹

Zde spatřujeme podstatu přímluvné modlitby. Je to vydání se pro druhé v modlitbě. Přímluvná modlitba je trojiční modlitbou – modlitbou k Otci prostřednictvím Syna a se Synem, v moci a pod vedením Ducha svatého. Právě tato přítomnost imanence je oživující silou každé modlitby.

2.4.3. Ekleziální aspekt přímluvné modlitby

Poté, co jsme objevovali modlitbu jako vtažení Kristem do jeho vztahu k Otci, poté co jsme nacházeli modlitbu jako dynamický trojiční akt, docházíme ke společenství, které vychází z předešlých aspektů. Vždyť společenství v Ježíšově modlení obsahuje společenství se všemi bratry. Právě spolubytí s Ježíšem, které vychází z účasti na jeho modlitbě, tvoří to rozsáhlé spolubytí, nazývané: „Tělo Kristovo“. A z toho plyne, že církev je pravým subjektem poznání Ježíše.

⁷⁹ Srov. MÜLLER Gerhard Ludwig, *Dogmatika pro studium i pastorači*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010, s. 420. ISBN 978-80-7195-259-6

⁸⁰ Srov. POSPÍŠIL Ctirad Václav, *Dar Otce i Syna. Základy systematické pneumatologie*. Olomouc: Matice cyrilometodějská s. r. o., s. 80-81. ISBN 80-7266-005-5

⁸¹ Srov. POSPÍŠIL Ctirad Václav, *Dar Otce i Syna. Základy systematické pneumatologie*. Olomouc: Matice cyrilometodějská s. r. o., s. 84. ISBN 80-7266-005-5

Když Ježíš učil své učedníky, jak se mají modlit, ukládal jim, že mají oslovovat Boha, „Otče náš“. Jen Ježíš může říkat „můj Otče“. Všichni ostatní mohou oslovovat Boha jako Otce pouze ve společenství MY, které Ježíš otevřel, protože všichni jsou stvořeni Bohem a jsou stvořeni pro sebe navzájem. A tak Bohu může říkat Otče jen člověk do té míry, do jaké se včlení do onoho MY, ve kterém je Boží láska hledá.⁸² Modlitba „Otče náš“ je nejdokonalejší modlitbou, která shrnuje celé evangelium. Je modlitbou celé církve. Tvoří podstatnou část Denní modlitby církve a svátostí uvedení do křesťanského života (křest, biřmování, eucharistie). Je to právě v eucharistické liturgii, kdy modlitba Páně nejviditelněji vystupuje jako modlitba církve. Tím, že zaznívá mezi eucharistickou modlitbou a liturgií přijímání, tak shrnuje všechny prosby a přímlyvy a dožaduje se hostiny Božího království, které předjímá svátostné přijímání.⁸³

Společenství modlící se církve, jakoby se opírá o modlitbu Panny Marie, se kterou je spojena nadějí. Maria je dokonalou postavou modlitby, ona je obrazem církve. A tím, že ji bereme k sobě jako milující učedník, přijímáme i Otcův plán, který posílá svého Syna, aby spasil všechny lidi. Modlící církev zahrnuje nejen Pannu Marii, ale i ty, kteří nás předešli do království božího. Ti patří na Boha, chválí ho a neustále se ujímají těch, kteří jsou dosud na zemi. Jsou to zástupy svatých a jejich přímlyva je službou Božímu plánu. Máme je prosit o přímlyvu za nás i za celý svět.⁸⁴

Přímlyvná modlitba je dvojí setkání. Je to setkání s Bohem, ale nejen s ním. Je to nové setkání i se svými bratry a sestrami, které Bohu v této modlitbě předkládáme. V přímlyvné modlitbě je člověk viděn jinýma, novými očima. Je viděn z Boží perspektivy. Pohled Božíma očima člověka přivádí do nového vztahu k němu. Právě tady se rodí církev, hluboce uvnitř každého člověka dochází k přijetí toho druhého, spojení a prolínání bez předpoklův v lásce.

Skutečné Tělo Kristovo – církev, sestávající se z mnoha údů, které mají rozličné funkce, ale jsou pevně spojeny, spolupracují a vzájemně se přijímají. Nepracují proti sobě. Proudí v jednom celém Těle jedna Krev, Kristova krev v Duchu Svatém. Je to životadárná míza, která všechny udržuje při životě vzájemné lásce. Udržuje život církve. Přímlyvná modlitba přivádí jednotlivce, který se modlí do společenství v modlitbě. Vede ke společným modlitbám za druhé lidi. Tato modlitba proměňuje ty, kteří se modlí, umožňuje nová setkání s těmi, za které

⁸² Srov. RATZINGER Joseph, *Hledět na probodeného – Pokus o spirituální kristologii*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1996, s. 10. ISBN 80-85959-11-9

⁸³ Srov. *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, paragraf 2767-2776. ISBN 80-7192-488-1

⁸⁴ Srov. *Katechismus katolické církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001, paragraf 2679-2683. ISBN 80-7192-488-1

se modlí. Modlitba proměňuje srdce každého člověka a vytváří předpoklady pro dobré setkání s bratrem nebo sestrou. Modlitba však proměňuje nejen toho, který se modlí, ale i toho, za koho se modlí. Lidé se cítí hlouběji přijati a spojeni s těmi, kteří se modlí. I přes prostorové vzdálenosti vytváří modlitba hluboké vnitřní spojení, lidé vnímají, že jsou nesení, přijati a milováni. Prostřednictvím této modlitby se vytváří hluboké spojení s Bohem a s lidmi. Modlitba má tyto účinky, i když člověk neví, že se za něho někdo modlí.⁸⁵

Z modlitby za druhé lidi vychází pohyb. Je v ní dynamika. Ve Skutcích apoštolů popisují, co dokáže modlitba, jak silný je její účinek. Když byli Pavel a Silas ve vězeňské kopce s nohama v kládě a začali zpívat o půlnoci chvalozpěvy, „*nastalo veliké zemětřesení a celé vězení se otřásl až do základů. Rázem se otevřely všechny dveře a všem vězňům spadla pouta.*“⁸⁶ To je krásný obraz účinků modlitby plné víry. Nastává zemětřesení, v nás i kolem nás se dostává něco do pohybu. Zdi našich vězení dostávají trhliny, otevírají se dveře ke druhému člověku, jsou umožněna setkání, vznikají nová společenství. Jak to popisuje sv. Lukáš: „*Žalářník je uvedl do svého bytu, dal prostřít stůl a jásal nad tím, že on i jeho celý dům dosáhl víry v Boha.*“⁸⁷ Modlitba boří zdi mezi lidmi, otvírá dveře a osvobozuje nás od pout, která nám brání setkat se s druhým člověkem. Takto vytváří modlitba setkání s druhým a sama o sobě je již setkáním – otevřeností ke druhému.⁸⁸

Putující modlí se církev, kráčící dějinami, sklánějící se ke slabým, nemocným a ubohým věčně se přimlouvající za ně u Otce. Jako matka, která neopouští své děti, která je stále přijímá, chrání, vede je, přimlouvá se za ně.

⁸⁵ Srov. GRÜN Anselm, *Modlitba jako setkání*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 47. ISBN 80-7192-563-2

⁸⁶ Sk 16,26

⁸⁷ Sk 16,34

⁸⁸ Srov. GRÜN Anselm, *Modlitba jako setkání*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002, s. 48. ISBN 80-7192-563-2

2.5. PRAKTICKÉ ASPEKTY PŘÍMLUVNÉ MODLITBY

Doposud jsme se snažili modlitbu vymezit a ukotvit na základě, který tvoří její christologickou, trinitární a ekleziální podstatu. A to proto, abychom těchto aspektů využili při uvádění přímluvné modlitby do praxe. Dále tato práce využije zkušeností těch, kteří se službou přímluvné modlitby v současnosti zabývají. Strategii uskutečňování přímluvné modlitby budeme čerpat z literárního díla Kateřiny Lachmanové a Cyrila Johna, kteří jsou jedněmi z představitelů Katolické charismatické obnovy.

2.5.1. Pravidla uskutečňování přímluvné modlitby

Strategii přímluvné modlitby podle Cyrila Johna shrneme do deseti pravidel:

1. Modlit se v moci Ducha. Vyžaduje to na přímluvci, aby byli otevřeni Duchu svatému, protože je to právě on, který strategicky modlitbu vede. „*Tak také Duch přichází na pomoc naší slabosti. Vždyť ani nevíme, jak a za co se modlit, ale sám Duch se za nás přimlouvá nevyšlovitelným lkáním. Ten, který zkoumá srdce, ví, co je úmyslem Ducha; neboť Duch se přimlouvá za svaté podle Boží vůle.*“⁸⁹ Duch svatý představuje modlitebního partnera, který přichází na pomoc, aby byla přímluva zaměřena správným směrem a byla mocná. Proto je nutné spoléhat na moc Ducha svatého.⁹⁰

2. Modlit se podle Boží vůle. Duch svatý pomáhá pochopit hlubiny Božího srdce a disponuje k naladění se na jeho svatou vůli. Bůh nezamlčuje člověku, co hodlá učinit (srov. Gn 18,17). Přímluvce se stává důvěryhodným poradcem a zástupcem Božím. Je třeba, aby se vyprázdnil od svých přání, plánů, představ i úzkostí a být k dispozici pro Ducha svatého. Ten dává na mysl modlitby podle Boží vůle. Je nutné přenechat vedení modlitby Duchu svatému.

3. Modlit se s vizí. V knize Přísloví se říká, že ti, kteří nemají prorocké vidění, tak „pustnou“ nebo „hynou“ (srov. Př 29,18) Tito lidé jsou bez cíle a nemají žádný směr. Přímluvce by však měl mít pohled na vizi Božího věčného plánu pro jeho království. Je povolán být partnerem na Božím díle spásy ve světě. Konečný cíl, za který se přimlouvá, je návrat Ježíše jako Krále celé země. Vždyť i závěrečná slova Bible jsou přímluvnou modlitbou za Pánovo konečné vítězství: „*Amen! Přijď, Pane Ježíši!*“⁹¹

⁸⁹ Řím 8,26-27

⁹⁰ Srov. JOHN Cyril, *Pozvání k přímluvné modlitbě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013, s. 52-53. ISBN 978-80-7195-682-2

⁹¹ Zj 22,20

4. Modlit se s vírou. Nejdůležitější ctností přímlovce je víra, aby jeho modlitba byla vírou překypující. Ježíš neudělal ve svém rodišti Nazaretě mnoho mocných činů „pro jejich nevěru“ (srov. Mt 13,58). Přímluva musí být plná víry, která je intenzivní, vášnivá a nepotlačovaná. Modlitba má pozitivní postoj, setrvává v očekávání, je doslova těhotná živou nadějí a představou jejího naplnění již ve chvíli přimlouvání se.⁹² „*Věřte, že všechno, oč v modlitbě prosíte, je vám dáno, a budete to mít*“⁹³

5. Modlit se s láskou. Svatá Terezie z Avily řekla, že ten, který mnoho miluje, hodně se modlí. Přímlovcem nemůže být ten, který nemiluje. Nedostatek odpuštění je závažnou překážkou v přimluvné modlitbě. „*A kdykoli povstáváme v modlitbě, odpouštějte, co proti druhým máte, aby i váš Otec, který je v nebesích, vám odpustil vaše přestoupení.*“⁹⁴ Předmět přimlavy je třeba přinést Pánu se srdcem naplněným láskou a soucitem.⁹⁵

6. Modlit se se soucitem. Všichni jsou částmi mystického Těla Kristova, a proto bolest, utrpení, nebo starost jednoho člena nebo části těla se stává starostí každého. Přímlovce má být schopen a umět se vžít do pocitů těch, kteří prožívají nedostatek. Až poté se bude moci modlit pln soucitu.

„*Povstaň a běduj za noci na počátku hlídek, vylévej své srdce jako vodu před tváří Panovníka. Zvedej k němu své dlaně za život svých pacholátek, skomírajících hladem na každém nároží.*“⁹⁶

7. Modlitba je ztotožnění přímlovce s danou osobou. Tato identifikace člověka, který se přimlouvá, s osobou nebo situací, za níž se modlí, je protikladem postoje lhostejnosti vůči potřebám a těžkostem druhých lidí. Toho je schopen člověk pouze v moci a milosti Duha svatého. Jen tak je možné duchovně se ztotožnit s danými lidmi a se situacemi, které prožívají.⁹⁷ Přimluvná modlitba je láska na kolenou. Svatý Pavel se identifikuje s ostatními, aby je získal pro Pána v 1. listě do Korintu: „*Jsem svoboden ode všech, ale učinil jsem se otrokem všech, abych mnohé získal. Židům jsem byl židem, abych získal židy. Těm, kteří jsou pod zákonem, byl jsem pod zákonem, abych získal ty, kteří jsou pod zákonem-i když sám pod záko-*

⁹² Srov. JOHN Cyril, *Pozvání k přimluvné modlitbě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013, s. 56. ISBN 978-80-7195-682-2

⁹³ Mt 11,24

⁹⁴ Mk 11,25

⁹⁵ Srov. JOHN Cyril, *Pozvání k přimluvné modlitbě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013, s. 57-59. ISBN 978-80-7195-682-2

⁹⁶ Pl 2,19

⁹⁷ Srov. JOHN Cyril, *Pozvání k přimluvné modlitbě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013, s. 60. ISBN 978-80-7195-682-2

nem nejsem. Těm, kteří jsou bez zákona, byl jsem bez zákona, abych získal ty, kteří jsou bez zákona-i když před Bohem nejsem bez zákona, neboť mým zákonem je Kristus. Těm, kdo jsou slabí, stal jsem se slabým, abych získal slabé. Všem jsem se stal vším, abych získal aspoň některé.“⁹⁸

Svatý Pavel v listě Římanům říká: „*Radujte se s radujícími, plačte s plačícími.*“⁹⁹

V Písmu svatém se setkáváme ještě s jiným přístupem, když Pán žádá přímluvce, aby činil pokání zástupně za předmět své modlitby, i když je sám pokládán za spravedlivého. Toto nalezneme u modliteb Ester, Nehemiáše, Ezry, Barucha, Daniela. Nehemiáš se přimlouvá: „*Modlím se před tebou ustavičně dnem i nocí za syny Izraele, tvoje služebníky. Vyznávám hříchy synů izraelských, kterých jsme se proti tobě dopustili; hřešili jsme i já a dům mého otce.*“¹⁰⁰ Bůh přijímá pokání přímluvce, když se ztotožní s předmětem svých přímluv.¹⁰¹

8. Modlit se v jednotě. Modlitba ve společenství, které je semknuto dohromady v jednotě a hledá Pána s jednou myslí a jedním duchem, má nesmírnou moc. „*Shodnou-li se dva z vás na zemi v prosbě o jakouko-li věc, můj nebeský Otec jim to učiní.*“¹⁰² Svorné setrvávání v modlitbě vyústilo v rané církvi v mocné vylití Ducha svatého. (srov. Sk 1,14) A právě za jednotu mezi svými následovníky se modlil Ježíš ve své Velekněžské modlitbě. (srov. J 17,21) Bez jednoty nemůže mít přímluvná modlitba svůj účinek.

9. Modlit se s duchovním břemenem. Skrze přímluvnou modlitbu se sdílí Boží břímě za svět. Přijetím břemene se přímluvce namáhá v Duchu svatém. Svátý Pavel toto zažíval vůči církvim: „*A nadto ještě na mě denně doléhá starost o všechny církve. J e někdo sláb, abych já nebyl sláb spolu s ním? Propadá někdo pokušení, abych já se tím netrápil?*“¹⁰³

Modlitba s břemenem se podobá stavu těhotné ženy. Žena nosí a živí plod až do doby, než porodí dítě. Přímluvce se stává těhotným svým úmyslem modlitby. Pod duchovním břemenem přímluvce trpí porodními bolestmi, vzdychá a pozvedá svůj úmysl čas od času v modlitbě. Tak pokračuje dál po celé dny, měsíce a roky, až nastane veliká radost z narození dítěte-to je nastolení Božího království. Tehdy přímluvce zakusí úlevu v duchu a ví, že modlitba byla vyslyšena. Svátý Pavel řekl: „*Znovu vás v bolestech rodím, dokud nebudete dotvo-*

⁹⁸ 1Kor 9,19-22

⁹⁹ Řím 12,15

¹⁰⁰ Neh 1,6

¹⁰¹ Srov. JOHN Cyril, *Pozvání k přímluvné modlitbě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013, s. 61. ISBN 978-80-7195-682-2

¹⁰² Mt 18,19

¹⁰³ 2Kor 11,28-29

řeni v podobu Kristovu...“¹⁰⁴ Zakoušení břemene pomáhá modlit se s velikou silou a přesvědčením.¹⁰⁵

10. Zaujmout vytrvalý postoj. Přímluvná modlitba je pozice, kterou před Bohem zaujímáme v konkrétní situaci a za jistým účelem. Je to čtyřiaadvacetihodinový postoj, který na sebe člověk bere před Bohem vědomě, aby se modlil s vytrvalostí. V dané pozici je nutné setrvávat do doby, než se v oblasti dané přímluvy něco významného stane.¹⁰⁶ Svatý Pavel vybízí: „*V modlitbách neustávejte.*“¹⁰⁷

„*Ať tedy jíte či pijete či cokoli jiného děláte, všechno číňte k slávě Boží.*“¹⁰⁸

„*V každý čas se v Duchu svatém modlete a proste, bděte na modlitbách a vytrvale se přimlouvejte za všechny bratry.*“¹⁰⁹

2.5.2. Překážky a duchovní boj v přímluvné modlitbě

Podle Kateřiny Lachmanové existují určité postoje, které přímluvnou modlitbu znehodnocují. Jsou to překážky, které znemožňují přístup k Bohu. Na některé upozorníme, na základě Písma svatého: „*Když rozprostíráte své dlaně, zakrývám si před vámi oči. Ať se modlíte sebevíc, neslyším.*“¹¹⁰

Patří sem:

1) Postoj lidské představy úspěchu

„*Mé úmysly nejsou úmysly vaše, a vaše cesty nejsou cesty moje, je výrok Hospodinův. Jako jsou nebesa vyšší než země, tak převyšují cesty mé cesty vaše a úmysly mé úmysly vaše.*“¹¹¹

Přímluvná modlitba není prostředek k donucení Boha, aby konal podle lidských představ. Pro každého přímluvce je třeba, aby stále myslel na tajemství Kristova kříže a tím aby se narušovaly lidské představy o vítězství. Často je přímluvná modlitba nátlakem na Boha, nástrojem

¹⁰⁴ Gal 4,19

¹⁰⁵ Srov. JOHN Cyril, *Pozvání k přímluvné modlitbě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013, s. 63. ISBN 978-80-7195-682-2

¹⁰⁶ Srov. JOHN Cyril, *Pozvání k přímluvné modlitbě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013, s. 64-65. ISBN 978-80-7195-682-2

¹⁰⁷ 1Te 5,17

¹⁰⁸ 1Kor 10,31

¹⁰⁹ Ef 6,18

¹¹⁰ Iz 1,15

¹¹¹ Iz 55,8-9

odstraňujícím jakékoli utrpení a překážku na cestě a tak „žít v pohodě“. Ježíš nesliboval pohodu, ale ujišťoval, že Bůh opravdové modlitby svých dětí slyší a vyslyší.¹¹²

2) Pohanský přístup k modlitbě

„*Když se modlíte, nebuďte jako pohané...*“¹¹³ Síla a účinnost přímluvné modlitby nezávisí v mnoha slovech ani ve výřečnosti toho, kdo se modlí. Ježíš říká: „*Když se modlíte, nebuďte povídaví jako pohané. Ti si totiž myslí, že budou vyslyšeni pro množství slov. Nebuďte tedy jako oni; vždyť váš Otec ví, co potřebujete, dříve než ho prosíte.*“¹¹⁴

Pohanským přístupem je myšleno určité obchodování s Bohem, smlouvání a kladení podmínek či ultimát. Pokud komunikace s Bohem je nátlaková, popírá Boží svrchovanost a je vyjádřením nedůvěry v Boží dobrotu a milosrdenství.¹¹⁵

3) Zákonictví v modlitbě

„*Tu svobodu vám vydobyl Kristus. Stůjte proto pevně a nedejte si na sebe znovu vložit otrocké jho.*“¹¹⁶ Zákonictví v modlitbě je vytvoření vnitřního postoje, kdy člověk množí své modlitby, které jsou „měnou“, kterou se platí za vyslyšení. Takto se rozvíjí zákonický přístup k modlitbě. Ten zatěžuje a bere svobodu tomu, kdo se modlí. Zatěžuje přímluvce přibíráním úmyslů a konkrétních závazků, vede k vnitřní úzkosti, nespokojenosti se sebou. Vzniká přesvědčení, že když se neodmodlí to, co se vytvoří jako norma, nelze od Boha čekat vyslyšení. V zákonictví se člověk spoléhá na sebe, na vlastní sílu „duchovních svalů“, nikoli na Boží milosrdenství. Těžiště důvěry je přesunuto na lidské zásluhy, množství slov či celých modliteb, množství obětí, postů, různé „super účinné“ modlitby... A to znamená uzavření se Boží milosti, která se rozlévá jako déšť na dobré i zlé.

Disponování k přijetí Boží milosti jsou chudí Páně. Ti, co se nemohou ničím chlubit, ničím vykázat před Boží tváří: „*Nemá potěšení v síle koně, nemá zalíbení ve svalech muže.*“

*Hospodinu se líbí, kdo se ho bojí, kdo spoléhají na jeho dobrotu.*¹¹⁷

Pro přímluvce je důležité, v co vkládá svou důvěru, když se modlí. Přímluvná modlitba je odpovědí na Kristovu lásku, není nátlakovým prostředkem na „neúprosného Boha“.¹¹⁸

¹¹² Srov. LACHMANOVÁ Kateřina, *Síla přímluvné modlitby*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007, s. 38-43. ISBN 978-80-7195-174-2

¹¹³ Mt 6,7

¹¹⁴ Mt 6,7-8

¹¹⁵ Srov. LACHMANOVÁ Kateřina, *Síla přímluvné modlitby*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007, s. 44-48. ISBN 978-80-7195-174-2

¹¹⁶ Gal 5,1

¹¹⁷ Ž 147,10-11

¹¹⁸ Srov. LACHMANOVÁ Kateřina, *Síla přímluvné modlitby*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007, s. 49-52. ISBN 978-80-7195-174-2

4) Manipulace v modlitbě

„Zdalipak púst, který já si přeji, není toto: Rozevřít okovy svévole, rozvázat jha, dát ujařmeným volnost, každé jho rozbít.“¹¹⁹ Manipulace ve formě přímluvné modlitby je prosazování lidské vůle, nikoli Boží.

5) Postoj nadřazenosti

„Bože, děkuji ti, že nejsem jako ostatní lidé...“¹²⁰ Pýcha je postoj nadřazenosti nad těmi, za které se modlí. Naopak pokora dává modlitbě křídla: „Jestliže člověk věří, že je horší než ostatní lidé, tehdy jedno ‚Pane, smiluj se‘, vyslovené za svět, bude mít větší váhu než tisícové ‚Pane, smiluj se‘, vyslovené někým jiným.“¹²¹

6) Neodpuštění

„Kdykoli se postavíte k modlitbě, odpouštějte, máte-li co proti komu...“¹²² Silou přímluvné modlitby je láska. Nedostatek lásky ji oslabuje. Postoj neodpuštění či nenávisti přímluvnou modlitbu znehodnocuje již v jejím zárodku. „Hle, Hospodinova ruka není krátká na spasení, jeho ucho není zalehlé, aby neslyšel. Jsou to právě vaše nepravosti, co vás odděluje od vašeho Boha, vaše hříchy zahalily jeho tvář před vámi, proto neslyší. Vaše dlaně jsou celé od krve...“¹²³ Neodpuštění bývá jedním z nejčastějších důvodů nevyslyšených modliteb.¹²⁴

7) Postoj trpitelství

„A když se postíte, nedělejte ztrápený obličej jako pokritci...“¹²⁵ Tento nedobry vnitřní postoj je další, který deformuje přímluvnou modlitbu. Je to postoj „tragédství“, kdy má člověk vysoké ideály o tom, jak by měli člověk a svět vypadat bez toho, že by zakusili Boží moc projevenou v Kristu. Nevěří v jeho vítězství nad zmarem a nad smrtí. Takový postoj vede člověka k přijetí role Beránka Božího, který snímá hříchy světa. Je důležité nezapomínat na slova Jana Křtitele: „Já nejsem Mesiáš.“¹²⁶ A vyznávat: „Ty jsi Mesiáš, Syn živého Boha!“¹²⁷

¹¹⁹ Iz 58,6

¹²⁰ Lk 18,11

¹²¹ LACHMANOVÁ Kateřina, *Síla přímluvné modlitby*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007, s. 59. ISBN 978-80-7195-174-2

¹²² Mk 11,25

¹²³ Iz 59,1-3

¹²⁴ Srov. LACHMANOVÁ Kateřina, *Síla přímluvné modlitby*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007, s. 60. ISBN 978-80-7195-174-2

¹²⁵ Mt 6,16

¹²⁶ J 1,20

¹²⁷ Mt 16,16

Tím se přemístí tíha světa na jediná ramena, která ji mohou unést, a přestane se pod ní hrou-
tit.¹²⁸

8) Duchovní boj

Přímluvná modlitba sebou nese duchovní boj, ve kterém je každý věřící povolán bojo-
vat se zlem ve třech oblastech: svět, tělo a ďábel.

Boj se světem, který je ovládaný konzumismem a materialismem.

Boj s tělem je bojem s hříšností, která je v každém člověku. Svatý Pavel ji vyjmenovává: „*ne-
cudnost, nečistota, bezuzdnost, modlářství, čarodějnictví, rozbroje, hádky, žárlivost, vášeň,
podlost, rozpory, rozkoly, závist, opilství, nestřídmost a podobné věci.*“¹²⁹

Duchovní boj neznamena pouze vliv démonů.

Existenci ďábla a jeho démonů potvrzuje Nový zákon, křesťanská tradice, učení katolické
církve v dokumentech II. vatikánského koncilu, Katechismus katolické církve i výroky pape-
žů.

Nepřítel spásy nenávidí ty, kteří se rozhodnou Boha následovat a radikálně žít v jeho těsné
blízkosti. „*Mezi tebe a ženu položím nepřátelství, i mezi sítě tvé a sítě její. Ono ti rozdrtí
hlavu a ty jemu rozdrtíš patu.*“¹³⁰

Svatý Petr varuje před záměry zlého ducha: „*Bud'te střízliví! Bud'te bdělí! Váš protiv-
ník, ďábel, obchází jako lev řvoucí a hledá, koho by pohltil.*“¹³¹

Pravidlo pro duchovní boj je: mít vědomí o existenci satana a zlých duchů, a zacílit se na ná-
sledování Pána a službu pro něho. Mít na paměti, že se bojuje s nepřítelem, který už byl pora-
žen. Ježíš přemohl nepřítele svou smrtí a vzkříšením:

„*Chvála buď Bohu, který nám dává vítězství skrze našeho Pána Ježíše Krista!*“¹³²

Sám Ježíš mluví o církvi a branách pekla: „*Brány pekla ji nepřemohou.*“¹³³

A svým učedníkům říká: „*Hle, dal jsem vám moc šlapat po hadech a štírech a po veškeré síle
nepřítele, takže vám v ničem neuškodí.*“¹³⁴

Svatý Jakub vyzývá: „*Vzepřete se ďáblu a uteče od vás.*“¹³⁵

¹²⁸ Srov. LACHMANOVÁ Kateřina, *Síla přímluvné modlitby*. Kostelní Vydří: Karmelitánské
nakladatelství, 2007, s. 64. ISBN 978-80-7195-174-2

¹²⁹ Ga 5,19-21

¹³⁰ Gn 3,15

¹³¹ 1P 5,8

¹³² 1Kor 15,57

¹³³ Mt 16,18

¹³⁴ Lk 10,19

¹³⁵ Jk 4,7

Důležitá je opatrnost a nebýt naivní v ignorování existence a vlivu démonů, ale ani ji nepřeceňovat a nevidět ji v každé duchovní krizi.

Bitevní pole je místo, kde se boj s nepřítelem odehrává a tím je lidská mysl.

Mysl je místem, kde zlý a jeho síly neustále vedou válku, aby převzaly vládu nad našimi myšlenkami, fantazií, přesvědčeními a rozhodováním.

Každý přímluvce se stává dynamickým bojovníkem a je mu Bohem poskytnuta zbroj.¹³⁶ Svatý Pavel vybízí k používání plné Boží zbroje: „*A tak, bratři, svou sílu hledejte u Pána, v jeho veliké moci. Oblečte plnou Boží zbroj, abyste mohli odolat ďáblovým svodům...Stůjte tedy opásáni kolem beder pravdou, obrnění pancířem spravedlnosti, obuti k pohotovému službě evangeliu pokoje a vždycky se štítem víry, jímž byste uhasili všechny ohnivé střely toho Zlého. Přijměte také přilbu spasení a meč Ducha, jímž je slovo Boží.*“¹³⁷

2.5.3. Modlitební společenství v církvi – příklad z praxe

„*Berte na sebe břemena jedni druhých, a tak naplníte zákon Kristův*“¹³⁸ To je částečně odpověď na to, proč vlastně vznikají v církvi modlitební společenství? Církev je společenství vytvořené k obrazu nejdokonalějšího společenství Nejsvětější trojice, k obrazu společenství dokonalé jednoty v různosti. Jejím úkolem je všechny vést k tomu, aby měli skrze Krista v Duchu svatém na tomto dokonalém společenství svoji účast: nyní nejasně, na věčnosti tváří v tvář. „*Nyní vidíme jako v zrcadle, jen v hádance, potom však uzříme tváří v tvář. Nyní poznáváme částečně, ale potom poznáme plně, jako Bůh zná mne.*“¹³⁹

„...*podle svého plánu, až se naplní čas, přivede všechno na nebi i na zemi k jednotě v Kristu.*“¹⁴⁰ Proto církev vychovává ke společné cestě k Bohu, ke komunitární zbožnosti. „*Hle, příbytek Boží uprostřed lidí, Bůh bude přebývat mezi nimi a oni budou jeho lid; on sám, jejich Bůh, bude s nimi...*“¹⁴¹

Křesťanovi nemůže jít pouze o vlastní spásu, ale i o spásu druhých, o spásu společně s druhými. Musí se životu ve společenství co nejlépe naučit, má-li být dokonalého společenství navěky účasten. A proto vznikají modlitební společenství. Je důležité, aby byla podobná spo-

¹³⁶ Srov. JOHN Cyril, *Pozvání k přímluvné modlitbě*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013, s. 66-67. ISBN 978-80-7195-682-2

¹³⁷ Ef 6,10-11.14-17

¹³⁸ Gal 6,2

¹³⁹ 1Kor 13,12

¹⁴⁰ Ef 1,10

¹⁴¹ Zj 21,3

lečenstvím prvních křesťanů. Ti „byli jedné mysli a jednoho srdce.“¹⁴² V modlitebních společenstvích se objevují a rozvíjí různá charismata, nejen ke službě přímluvné modlitby, o které v této práci zejména jde.¹⁴³

Jednota společenství má silný evangelizační účinek, který dnes všichni naléhavě potřebují. Jak to říká sám Ježíš ve své modlitbě za učedníky: „aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni byli v nás, aby tak svět uvěřil, že ty jsi mě poslal.“¹⁴⁴

Chtěla bych v této práci přejít ke konkrétnímu společenství, které je dokladem toho, že stále vznikají v katolické církvi. Nahlédneme blíže do jedné komunity, kde právě služba přímluvné modlitby má velice důležitou roli. Bez ní by toto společenství nevydávalo své plody na poli evangelizace.

Přímluvná modlitba jako podstatná součást života

Koinonie Jana Křtitele

Tato komunita je konkrétním společenstvím v katolické církvi, které vzniklo před 38 lety jako odpověď na potřeby této doby. Je to evangelizační komunita, která je ve službě Nové Evangelizace. Je to soukromé sdružení věřících, které patří ke katolické církvi s kanonickým schválením. Sdružuje členy z rodin a jednotlivce, zasvěcené bratry a sestry a kněze. Hlavním rysem komunity je být a působit jako lid přátelský, povoláný k evangelizaci s mocí Ducha Svatého, v následování příkladu Jana Křtitele, který svědčil a ukazoval na Ježíše.

Komunita se zrodila v roce 1979 díky iniciativě P. Ricarda Argañaraze, který se společně se dvěma bratry a jednou sestrou odebral do odlehlé horské osady Camparmò poblíž Vicenzy, kde se začali věnovat modlitbě, práci a studiu. V počáteční samotě se tento první zárodek komunity postupně upevňoval v modlitbě, v naslouchání Božímu slovu, v bratrském přátelství a ve zkušenosti s Boží prozřetelností, jež se dokázala postarat i o sebedetailnější potřeby této nové formy života.

Datum vlastního vzniku komunity bylo oficiálně stanoveno na 1. ledna 1979, slavnost Matky Boží, Panny Marie, u příležitosti poutě do Svatého domku v Loretu. Již od samého počátku stála v centru osobního i společného života modlitba, a po roce relativní samoty byl zaznamenán postupně narůstající příliv bratří a sester, kteří toužili po životě modlitby a životě ve společenství, což komunitu časem vedlo k tomu, aby opustila do té doby převládající mo-

¹⁴² Sk 4,32

¹⁴³ GRAMMATICA Alvaro, *Charismatická animace – jak žít modlitební setkání*. (z úvodu P. Františka Radkovského, biskupa plzeňského). Via Montello 2, Italy: Ke Ka Ko, 1997, s. 3

¹⁴⁴ J 17,21

nastický styl spojený se zemědělstvím, aby se tak mohla více věnovat přijímání a apoštolátu přicházejících bratří a sester.¹⁴⁵

Členové komunity, žijící v jedné oblasti (regionu), vytvářejí společně tzv. komunitu rodin. Jejimi členy nejsou pouze celé rodiny, ale i jednotlivci různých životních stavů, jako například svobodní, ovdovělí, zasvěcení žijící ve světě, diecézní kněží a jiní. Oblasti jsou různě veliké – někdy zahrnují pouze větší město, jindy jsou přibližně velikosti okresu, a jindy se téměř shodují s územím celé diecéze.

Komunity rodin se (podobně jako celá Koinonie) společně věnují zvěstování Ježíše ukřižovaného a vzkříšeného, pěstují modlitbu v Duchu svatém a žijí intenzivními přátelskými kontakty. Jednou měsíčně se pak společně scházejí pod vedením regionálního koordinátora na setkání zvaném Agapito, které nabízí jak vzájemné sdílení, tak i komunitní formaci. Agapito je tedy příležitostí, jak společně prožívat a nést jak radosti a naděje, tak i bolesti a úzkosti Ježíšových učedníků.

Základním projevem komunity je „Dům modlitby“: Jednou rodinný dům, jindy garsonka v paneláku, vždy ale místo, kde žijí a modlí se lidé, kteří se osobně setkali se vzkříšeným Ježíšem a mají touhu se o tuto svoji zkušenost podělit s druhými. K účasti na setkáních v těchto „domech“, konaných každý týden, jsou zváni zvláště ti, kteří podobně silnou zkušenost víry zatím neučinili. Dům modlitby je nástrojem evangelizace a místem přímluvné modlitby.¹⁴⁶

„začkoli budete prosit ve jménu mém, učiním to.“¹⁴⁷

¹⁴⁵ *Historie* [online]. [cit. 2017-05-28]. Dostupné z: <http://www.koinoniagb.org/cs/koinonia-cz/historie>

¹⁴⁶ *Charisma* [online]. [cit. 2017-05-28]. Dostupné z: <http://www.koinoniagb.org/cs/koinonia-cz/charisma>

¹⁴⁷ J 14,13

3. ZÁVĚR

Tato práce se zaměřila na přímluvnou modlitbu. Nejprve definovala pojem modlitby a odhalovala její podstatu. Pak uvedla pět základních forem modlitby, které jsou uváděny v Katechismu Katolické církve. Práce sledovala přímluvnou modlitbu v některých základních rysech u starozákonních proroků Abrahama, Mojžíše a Eliáše. V Novém zákoně přichází s Ježíšem Kristem jediný prostředník spásy pro všechny lidi a jediný, kdo přináší pravý vzor modlitby. Ježíš je jediným dokonalým Přímluvcem. On sám je svým bytím nejdokonalejší přímluvou. Duch svatý, jako Utěšitel nám pomáhá v modlitbě, v naší slabosti, je hlavním zástupcem přímluvné modlitby. Pak je tu modlitba Panny Marie, je plným a celistvým odevzdáním se Bohu. Její konkrétní činy poukazují na dynamičnost modlitby, která se tak stává konkrétním činem lásky ke svému bližnímu (navštívení Alžběty, svatba v Káně).

V tradici církve nalézáme přímluvnou modlitbu hned u jejího zrodu, kdy se církev rodí z přímluvy Ježíše Krista, který se modlí za své učedníky a za jejich jednotu. Pokračuje vytrvalou modlitbou Panny Marie s ostatními ženami a apoštolý ve večeradle, prosící o seslání Ducha svatého.

Rozvedli jsme také tři důležité aspekty modlitby, které jsou v ní vždy obsaženy. Je to její christologičnost, trinitárnost a ekleziálnost. Možné uvedení do praxe přímluvné modlitby nám může pomoci strategie Cyrila Johna a Kateřiny Lachmanové. Závěrem uvádím příklad společenství Koinonie Jana Křtitele, která je nástrojem nové evangelizace právě na základě přímluvné modlitby, která je její podstatnou součástí. Je to příklad modlící se církve, která konkrétním způsobem, pomocí „domů modlitby“, postupně proniká do hledajících srdcí.

Cílem této práce je teologické vymezení přímluvné modlitby, aby se ho mohlo využít v praxi v modlitebních skupinách, které by neměly chybět v žádné farní rodině. Tato práce by měla napomoci modlitbu povýšit na přímluvnou službu, která se stane mocným nástrojem a silnou oporou v apoštolských, pastoračních a misijních aktivitách.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Literární zdroje:

BEAUCHAMP Paul, *Modlitba. in LÉON-DUFOUR Xavier et al. Slovník biblické teologie.* Velehrad – Křesťanská akademie, Řím, 1991.

Bible. Český ekumenický překlad. Česká biblická společnost, 2008

BLAQUIÉROVÁ Georgette, *Evangelium podle Marie.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2011. ISBN 978-80-7195-464-4

Dokumenty II. vatikánského koncilu, *Lumen Gentium.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. ISBN 80-7192-467-9

GRAMMATICA Alvaro, *Charismatická animace – jak žít modlitební setkání.* (z úvodu P. Františka Radkovského, biskupa plzeňského). Via Montello 2, Italy: Ke Ka Ko, 1997.

GRÜN Anselm, *Modlitba jako setkání.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. ISBN 80-7192-563-2

GUARDINI Romano, *O modlitbě.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006.

JOHN Cyril, *Pozvání k přímělné modlitbě.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013. ISBN 978-80-7195-682-2

Katechismus katolické církve. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. ISBN 80-7192-488-1

LACHMANOVÁ Kateřina, *Síla přímělné modlitby.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007. ISBN 978-80-7195-174-2

LACHMANOVÁ Kateřina, *Terezie z Lisieux a Silván z Athosu.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7195-095-0

MÜLLER Gerhard Ludwig, *Dogmatika pro studium i pastorači.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2010. ISBN 978-80-7195-259-6

NOVOTNÝ Adolf, *Biblický slovník*. Praha: Česká biblická společnost, 1992. ISBN 80-900881-1-2

POSPÍŠIL Ctirad Václav, *Dar Otce i Syna. Základy systematické pneumatologie*. Olomouc: Matice cyrilometodějská s. r. o., 1999. ISBN 80-7266-005-5

RATZINGER Joseph, *Hledět na probodeného – Pokus o spirituální kristologii*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1996. ISBN 80-85959-11-9

ŠPIDLÍK Tomáš, *Spiritualita křesťanského Východu – Modlitba*. Velehrad – Roma s.r.o.: Refugium, 1999. ISBN 80-86045-33-1

TEREZIE Z LISIEUX, *Autobiografické spisy (Dějiny duše)*. Nakladatelství tiskárny Vimperk, 1991. ISBN 80-900807-5-8

Internetové zdroje:

BENEDIKT XVI., *Katecheze Benedikta XVI. na gen. Audienci, nám. sv. Petra*
Dostupné z : <http://www.radiovaticana>

Historie [online]. [cit. 2017-05-28]. Dostupné z: <http://www.koinoniagb.org/cs/koinonia-cz/historie>

Charisma [online]. [cit. 2017-05-28]. Dostupné z: <http://www.koinoniagb.org/cs/koinonia-cz/charisma>